



1962

ŠIAME NUMERYJE:

*Dovana motinai*

*Kunigas karo sūkury*

*Léon Bloy*

*Šėimos gyvenimo verpetuose*

*Apie "going steady"*

GEGUŽIS / MAY / XIII / No. 5

## T U R I N Y S

MOTINOS DIENA IR MOTINOS MĖNUO – P. Dirkis .....	146
NELAUKIME GRĖSMINGOS IŠTARMĖS – B. Zumeris .....	147
LÉON BLOY – A. Grauslys .....	149
CESANO ROMANO (I) – B. Krištanavičius, S. J.....	156
DOVANA MOTINAI – A. Eivienė .....	160
APIE “GOING STEADY” – P. Alšėnas .....	170
ŠEIMOS GYVENIMO VERPE- TUOSE – J. Ūba .....	172
VAIKO MALDA – E. Pakalniškienė .....	175
IŠ FILMŲ PASAULIO – D. Koklytė ir Alė Rūta .....	177
VIDUDIENIO SODAI – Alė Rūta	179



LAIŠKAI LIETUVIAMS – Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas.

Redakcija – **J u o z a s V a i š n y s, S. J.**

Administracija – **Petras Kleinotas, S. J.**

Meninė priežiūra – **Algirdas Kurauskas**

Fotografija – **Algimantas Kezys, S. J.**

Spaustuvė – **Immaculata Press, Putnam, Connecticut.**

Redakcijos ir Administracijos adresas:  
2345 W. 56th Street, Chicago 36, Illinois.  
Tel. REpublic 7-8400.

LETTERS TO LITHUANIANS. Published monthly except July and August, when bi-monthly, by The Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 W. 56th Street, Chicago 36, Illinois. Tel. REpublic 7-8400. Yearly subscription three dollars. Single copy 30 cents. Entered as second class matter at the Post Office at Chicago, Ill. Additional office of mailing in Thompson, Connecticut.

“Laiškų Lietuviams” iliustracijas be redakcijos leidimo naudoti draudžiama.



1962 GEGUŽIS  
(MAY)  
VOL. XIII, NO. 5

# LAISKAI LIETUVIAMS

RELIGINĖS IR TAUTINĖS KULTŪROS ŽURNALAS

**M**O T I N A , M A N S A U L Ė T A V O V E I D Ā M E N A ,  
V A R G O R A U K Š L Ē S Š V I E Č I A K A I P Ž V A I G Ž D Ž I Ų K E L I A I ,  
V I Š Ā Š I T O S Ž E M Ē S K L A I D Ų K E L I Ā M A N O  
T E G U L Š V I E S M A N T A V O V E I D O S P I N D U L I A I .  
M O T I N A , M A N Ž E M Ē T A V O V A R D Ā Š N E K A ,  
V Y T U R Ē L I A I Č I U L B A J Ī G R A Ž I A I K A S R Y T ,  
A I D A S J O K R Ū T I N Ē N M A N K A I P L A I M Ē T E K A  
I R P E R Š I R D Ī E I N A K A I P R A S A S K A I D R I .  
M O T I N A , M A N G Ē L Ē S T A V O M E I L Ē Š L A M A ,  
U Ž T A V E P A S A U L Y K A S K A R Š Č I A U M Y L Ē S ?  
N E P A L I K N A Š L A I Č I O , N E L I K V I E N O , M A M A ,  
N I E K U R N E I K , M O T U L E , D A R I Š Š I O S Š A L I E S .  
T A U Š I R D I M U Ž Š I R D Ī , T A U V A R G U U Ž V A R G Ā ,  
M E I L E T A U U Ž M E I L Ē A T I D U O T E I N U ,  
K A I P O B E L S V I R Š Ū N Ē P A G U O S T G A L V Ā M A R G Ā  
I R P A N E Š T I Ž E M Ē S M I R Š T A N Č I Ų D I E N Ų .





AŽNYČIOS liturgija ir tikinčiųjų pamaldumas beveik kiekvieną mėnesį skiria kokios nors tikėjimo paslapties ar kokio nors šventojo ypatingam garbinimui. Pvz. kovo mėnuo yra paskirtas šv. Juozapo garbei, gegužės mėnuo — Dievo Motinai Marijai, birželio mėnuo — Dieviškosios Meilės, t. y. Jėzaus Širdies garbinimui. Ypač lietuviai, Marijos žemės vaikai, labai yra pamėgę gegužės mėnesį. Tada jie skiria pirmąsias pavasario gėles Nekaltai Pradėtajai, įrengdami namuose jai pašvęstus altorėlius ir dalyvaudami išpūdin-gose gegužinėse pamaldose. Būtų gera, kad ir svetimuose kraštuose gyvendami, šio gražaus papročio nepamirštume. Tai yra ne tik grynai religinis, bet ir mūsų tautinis paprotys. Prisimindami dangišką Motiną, mes neužmirštame ir savo žemiškosios Motinos — Tėvynės.

Vieną gegužės mėnesio dieną mes pašvenčiame ir savo motinai — gimdytojai. Motinos diena dabar yra švenčiama visame kultūringame pasaulyje, bet jos kilmė dar labai nesena. Motinos dienos sumanytoja yra Ona M. Jarvis, amerikietė, kurios motina mirė antrą gegužės mėnesio sekmadienį 1905 metais. Pirmą kartą toji šventė buvo atšvęsta Crofton, W. V., miestelyje, iš kur buvo kilusi Ona Jarvis. Po to, 1908 m., Jarvis išsirūpino, kad būtų paskirta speciali diena pagerbti visoms motinoms Filadelfijos mieste. Ši

šventė žmonėms labai patiko, pagavo jų širdis, todėl tuoj pradėjo plaukti laišškai atitinkamiems valdžios atstovams, kad ji būtų oficialiai įvesta visoje Amerikoje. 1913 m. Pensilvanijos valstybė paskelbė Motinos dienos šventę, o 1914 m. senatas ir kongresas priėmė rezoliuciją, kad Motinos diena būtų švenčiama visoje Amerikoje gegužės mėnesio antrąjį sekmadienį. Lietuvoje ši šventė buvo pradėta šven-

ti 1929 m. Jai buvo skiriamas pirmasis gegužės mėnesio sekmadienis. Tad švenčdami Motinos dieną, mes prisimename tris savo motinas: Motiną — Mariją, Motiną — Gimdytoją ir Motiną — Tėvynę. Šios trys motinos turi daug

panašumo, daug tokių ypatybių, kuriuos sujaukina žmogaus širdį. Motinos prisiminimas ne vieną, einantį klaidingu keliu, patraukė prie gėrio. Motinos įtaka kiekvieno žmogaus gyvenime yra labai didelė. Motina yra šeimos auklėtoja, jos dvasinio židinio kurstytoja ir širdis.

Iš savo motinos mes esame gavę gyvybę, o dangiškoji Motina pasauliui yra davusi dvasinės gyvybės Šaltinį — Kristų. Dievo Motina stovėjo po kryžiumi, kai vyko pasaulio išganymo drama, ir mūsų motinos dažnai stovi po kančių kryžiumi, lydi savo vaikus gyvenimo keliais, kurie dažnai yra panašūs į Kalvarijos kalno kelią. Už savo vaiko gerovę motina nieko nesigaili, jai nėra per sunki bet kokia auka. Užtat su žydinčia gegužės mėnesio

## MOTINOS DIENA IR MOTINOS MĖNUO

POVILAS DIRKIS

gamta sutinkame Motinos šventę ir nešame jai ne tik nuskindų darželio gėlių puokštę, bet jai aukojame ir gražiausias savo širdies gėles. Didžiausias motinos džiaugsmas yra jos vaikas. Tai yra brangiausias jos turtas, jos prigimties dalis. Jis gali ją padaryti laimingiausia pasaulyje, bet gali ir nuliūdinti jos širdį mirtinu liūdesiu.

Sakoma, kad gražiausias žodis kiekvienos kalbos žodyne yra *meilė*. Bet *meilė* ir *motina* yra beveik tas pat. Motinos meilė yra pati kilniausia. Joje nėra nė lašelio egoizmo, ji yra skaidriausia, tyriausia, pasiaukojanti meilė. Joje slypi švelnumas, savęs užmiršimas, išsižadėjimas. Dante savo veikaluose vadina motiną angelu sargu, kuris savo sparnais pridengia pavojingais keliais vaikščiojančius vaikus.

Tarp lietuvės motinos ir mūsų Tėvynės yra tamprus ryšys. Motina prie ratelio yra mūsų tautos simbolis. Tik ji išsaugojo lietuvių kalbą, lietuviškus papročius ir Lietuvos meilę savo vaikuose. Jeigu mūsų tauta per šimtmečius svetimųjų valdoma ir žudoma išliko gyva, tai yra motinų nuopelnas, jos nepabūgo nei kazokų bizūnų, nei prieš kulkų, nei vergijos, nei kalėjimų. Jų širdyse buvo giliai įleidę šaknis religiniai ir tautiniai idealai, kuriuos perdavė savo vaikams. Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo akte, šalia garbingų mūsų tautos kovotojų parašų, reikėtų aukso raidėmis įrašyti ir motinos vardą.

Šiandien Lietuvoje likusi motina eina Birutės ir Gražinos keliais. Ji yra vienintelė mūsų viltis, siaučiant bolševikiškai propagandai ir stengiantis išplėsti brangiausią mūsų tautos turtą, jos ateities laidą — jaunimą. Motina šiandien saugoja vaikus nuo melo ir nuo klastos, skelbia jiems tiesą ir skiepija tikruosius idealus, nors dažnai už

tai jai tenka baigti savo gyvenimo dienas Sibire ar kalėjimuose. Tūkstančiai jų mirė dėl to, kad savo sparnais stengėsi apsaugoti nuo gresiančių pavojų vaikus. Bet jų heroiškas pavyzdys ir po mirties šviečia, neleidamas marksistiniam materializmui nustelbti Dievo ir Tėvynės meilės vaikų širdyse.

Tebūna ir išėivijoje gyvenančios mūsų motinos lyg gyvos knygos, iš kurių vaikai mokytųsi lietuvių kalbos, istorijos ir gražių papročių. Čia joms negresia nei kulkos, nei kalėjimas, bet jų uždavinys dėl to nėra lengvesnis. Mūsų tautos idealus slopinanti miego liga yra gal dar pavojingesnė už šaltus Sibiro kalėjimus. Bet galima tikėtis, kad heroiška motinos širdis ir čia ras kelių bei būdų, kad lyg angelas savo sparnais apsaugotų vaikus nuo tautinę sąmonę migdančių pavojų.

Kaip Dangiškoji Motina mums davė Sūnų, atnešusių pasauliui gyvenimą, taip ir mūsų motinos išaugins sūnus, kurie dar grįš į Tėvynę papuošti gegužės žiedais Marijos altorių ir pastatyti granito paminklų mūsų tautos herojėms — motinoms.

## NELAUKIME GRĖSMINGOS IŠTARMĖS

BRONIUS ZUMERIS



ENOVĖS istorikai: Juozapas Flavijus ir Kornelijus Tacitas aprašo, kad paskutiniaisiais metais prieš žydų tautą ištikusią katastrofą, kunigai įėję Jeruzalėje į šventyklą pajuto žemės drebė-

jimo smūgį ir išgirdo balsą: "Mes iš čia išeiname". Netrukus žydų tautą ištiko tragedija, o ta šventykla sugriuvo visiems amžiams.

Mūsų gyvenamoje dabartyje irgi kažkur knygoje, bet ne širdyse, įrašyti kuklūs žodžiai: "Aukokitės už nusidėjėlius ir dažnai, ypač darydami aukas, kalbėkite: O, Jėzau, tebūna tai dėl Tavo meilės, už nusidėjėlių atsivertimą, ir kaip atlyginimas už Nekalčiausios Marijos Širdies įžeidimus".

Taip kalbėjo Fatimoje Marija. Ji kvietė visą žmoniją. Visus be išimties. Bet kas jos prašymo šiandien klauso? Kam tas kuklus prašymas rūpi? Kaip šv. Rašte minimon puoton vienas negalėjo ateiti, nes ieškojo žmonos, kitas — jaučio. O mes, dvidešimtojo amžiau vaikai, vos spėjame suktis rūpesčiuose: į krautuotę nubėgti, viršvalandžius atidirbti, naujus baldus įsigyti, televizijas pažiūrėti, su pažįstamais paplepėti — šimtai reikalų, reikaliukų — tik sukis. Net sekmadienį į bažnyčią nubėgus, tie reikalai iš galvos neišeina.

O Marija dangaus vardu prašo: "Žmonės turi pasitaisyti ir prašyti nuodėmių atleidimo.;. Jie neprivalo daugiau įžeidinėti Viešpaties, nes Jis jau ir taip per daug įžeistas".

Jeigu susirinkę konferencijon keturi "didieji" pareikštų vienas kitam, kad jie per daug įžeisti, žmonija ištiestų kaklus ir užgultų radijo bei televizijos aparatus:

— Dabar tai jau bus! — kartotų susirūpinę milijonai aplink visą žemės rutulį.

Tuo tarpu Marijos įspėjimas nepaisomas. Atominių bombų juk dangus nemes. Kai kurie suabejos, ar iš viso ten Marija kalbėjo. Gal tik šiaip sau kieno pagąsdinimui sugalvota...

Taip ir sukasi dvidešimtojo amžiaus žmonijos gyvenimo ratas. Žmogus sugeba šiandien paversti melą tiesa, papūsti vienas kitam miglas į akis, išklysti iš tikrojo kelio į šunkelius. Bet Marijos pranašysčių pildosi kiekvienas žodis, rėkte rėkia kiekviena jos pasakytų žodžių raidė. Bet žmonija užpučia liepsną, atšaldo karščiausius žodžius ir, užsidegę pelkių žiburėlius, skuba paskui juos ligi išgirs smūgį, kaip tie žydų kunigai. Bet tada jau bus per vėlu, nes bus ištartas lemtingasis žodis: "Mes iš čia išeiname".

Kiekvienas mūsų linkime savo kraštui laisvės. Klausome, ką mūsų adresu sako didieji. Mielai gilinamės į generalinių štabų paskelbtus strateginius planus. Girdime, kad viena bomba gali nušluoti visą priešą miestą ir laukiam, kada tos bombos pradės veikti. Tada, tikime, išauš laisvės rytas.

Tačiau į viso pasaulio Palaikytoją, Lėmėją ir tautų likimo Vairuotoją — nekreipiame dėmesio. Tarytum Dievas nieko negali, tarytum Dievas nėra visagalis. O tačiau tikrumoje, nuo Dievo valios lėmimo priklauso mūsų tautos laisvės rytojūs. Susimąstykime ir paklausykime, ko Marija prašo. Išpildykime jos kuklų prašymą. Bent gegužės 13 d. atverkime jai savo širdis ir padarykime tai, ko ji prašo dangaus vardu.

Pasaulis nesulauks taikos tol, kol nebus išpildyti Marijos prašymai — tai yra tiek tikra, kiek yra tikras mūsų pačių buvimas.

Ne atomai, ne generaliniai štabai, ne valstybių vyrai, bet dangaus ir žemės Valdovas lemia tautų ir kiekvieno mūsų likimą ir ateitį. Todėl įsisąmoninkime į Fatimoje pasakytus perspėjančius Marijos žodžius:

"Viešpats nori įvesti pasaulyje maldas mano Nekalčiausiajai Širdžiai,



ALFONSAS GRAUSLYS

## LÉON BLOY

*(Jo dvasinio veido bruožai)*



EI NUO devynioliktojo šimtmečio antrosios pusės iki šių dienų tenka kalbėti apie Prancūzijos, bent šviesuomenės, katalikišką atgimimą, tai nemažas vaidmuo šiame atgimime tenka ir rašytojui Léon Bloy († 1917). Šis katalikas rašytojas — tai viena įdomiausių asmenybių, paskutiniaisiais laikais

gyvenusių Prancūzijoje. Jo didelis gerbėjas rašytojas A. Béguin, vertindamas Prancūzijos katalikybę, priskaito L. Bloy prie "keturių XX šimtmečio Bažnyčios Tėvų", kurių kiti trys yra: Ch. Péguy, P. Claudel ir G. Bernanos.

Prieš iškeliant tos įdomios ir ginčytinos (nes kai kurių, net ir katalikų, jis yra puolamas) asmenybės dvasios skirtingus bruožus, bus pravartu mesti trumpą žvilgsni į jo išorinio gyvenimo eigą.

Gimęs 1846 m. liepos 11 d. Prancūzijoje, neturtingo mažo valdininko šeimoje, nežiūrint gilaus motinos tikėjimo, išaugo religinio abejingumo dvasioje. Vėliau net visai nustojo tikėti. Persikėlęs gyventi Paryžiu ir susipažinęs su katalikų rašytoju Barbey d'Aureville, dvidešimt trečiaisiais savo gyvenimo metais atgauna tikėjimą. Svyruodamas ir blaškydamasis, kurį pašaukimą ar darbą pasirinkti, keletą kartų net ruošdamasis stoti į trapistų vienuolyną, jis apsisprendžia už laisvą, nors ir negyvenimišką, nes neapsimokantį, žurnalisto ir rašytojo užsiėmimą. Atsivertęs, nuoširdžiai Dievo ilgėdamasis, į Jį rankas tiesdamas ir Jo šaukdamasis, Bloy nutaria kovoti prieš materialistinę, tik pinigą garbinančią laiko dvasią, kovoti už Dievą ir Jo teises visuomenėje ir gyveni-

jei tai, ką aš jums sakau, žmonės vykdys, bus išgelbėta daug sielų ir grįš taika... Aš noriu, kad Rusija būtų paaukota mano Nekalčiausiajai Širdžiai ir būtų įvesta kiekvieno mėnesio pirmą šeštadienį atgailos komunija. Jeigu mano prašymas bus įvykdytas, tai Rusija atsivers ir bus taika, o jei ne, tai ji (Rusija) išplatins savo klaidas visame pasaulyje, prasidės karai ir Bažnyčios persekiojimai, daugelis ge-

rujų bus nukankinta, šv. Tėvas turės kentėti, keletas tautų bus sunaikinta”...

Kai sunkūs audros debesys susikaupe padangėje, išgirskime Marijos prašymą ir padarykime tai, ko ji prašo. Juk ji prašo tiek nedaug, kad kiekvienas galime lengvai įvykdyti, o už tai ji pažada žmonijai taiką ir ramybę. Išpildykime jos prašymą, kad būtume verti jos pažadėjimų.

me. Tą kovą bekompromisiniai savo raštais vesdamas, besąlyginai už tiesą visur pasisakydamas ir dalykus tikrais vardais vadindamas, jis susilaukia didelių nepasisekimų, kurie jo gyvenimą paverčia skurdžiausia egzistencija.

1890 m. Bloy sukuria šeimą, vesdamas danų rašytojo Molbecho dukterį Joanę, kurią atverčia katalikybėn ir padaro savo darbų bei idėjų karšta talkininke.

Savo raštais ir nuosekliu krikščionišku gyvenimu apaštalaudamas, jis atkreipia į save daugelio kraštų tiesos ieškotojų dėmesį ir sutelkia aplink save didelį gerbėjų būrį, beveik visus atversdamas. Galima tik prisiminti tokius didelius prancūzų katalikų vardus, kaip J. Maritain ir jo žmona Raissa, geologas P. Termier, garsusis religinis tapytojas G. Rouault, rašytojas S. Fumet, J. Boilery, olandų rašytojas P. van der Meer de Walcheren, danų rašytojas Joergensen ir kt. Tai eilė jo gerbėjų bei jo raštų skaitytojų, kuriuos jis arba atvertė, arba sustiprino jų katalikybę, tapęs jų tikru dvasios tėvu. Žinomas belgų rašytojas M. Maeterlinck, kad ir netapęs įsitikinusiu ka-

taliku, vis dėlto pasidarė didelis Bloy gerbėjas, kai perskaitė svarbiausių jo kūrinių "La Femme pauvre" (Vargšė moteris). Šia knygą jis laikė genialiu kūriniu.

L. Bloy literatūrinis palikimas yra tikrai didelis. Be aštuonių dienoraščio tomų, be išleistų trylikos tomų jo laiškų, susirašinėjant su įvairiomis žymybėmis, jis parašė dar apie 30 įvairių knygų. Dar netolimoje praeityje dėl savo raštų bekompromisinės katalikybės kai kurių mažiau vertintas, mūsų laikais jis iš naujo atrandamas, ir jo raštai, išversti į įvairias kalbas, vis labiau į save kreipia giliau mąstančiųjų dėmesį.

Atsiranda vis daugiau rašytojų, susidominčių jo raštais ir jo dvasinio veido bruožais. J. Boilery parašo trijų didelių tomų veikalą "Léon Bloy", kuriame nagrinėja jo gyvenimą ir kūrybą. S. Fumet savo knygoje "Mission de Léon Bloy" nagrinėja jo pasiuntinybės reikšmę religiniam gyvenimui. A. Béguin savo veikale "Bloy — Mystique de la douleur" iškelia jo mistišką kančios meilę. Raissa Maritain savo didelėje įdomioje knygoje "Les grandes amitiés" (Didžiosios draugystės)





porą šimtų puslapių skiria prisiminti L. Bloy gyvenimui ir jo įtakai draugams. Geologas P. Termier paskutinę savo gyvenime parašytą knygą skiria taip pat jam paminėti. Ir dar daug, daug čia nepaminėtų rašytojų, jei ne knygomis, tai bent straipsniais pastatė nemaža puošnių paminklų jo atminimui.

Tad nenuostabu, kad šitam gilaus liūdesio akių 71 m. seneliui mirus (1917 m. lapkričio 3 d.), prancūzų katalikų šviesuomenės atstovai, jį laidodami, garsiai nesivaržydami verkė.

Remdamies jo paties ir jo draugų apie jį pasisakymais, šiame straipsnyje pažvelgsime į tris dvasinius bruožus, kuriais jis išsiskyrė iš kitų ir kurių dėka jis virto magnetu, kitus į save traukiančiu.

#### 1. L. Bloy religinis nuoseklumas

Nors žinomu posakiu tvirtinama, kad "in medio virtus", t. y. dorybė stovi tarp dviejų kraštutinių, tačiau eilinių žmonių akimis žiūrint, kaip šventieji, taip ir tie, kurie, kaip ir L. Bloy, nebūdami paskelbti šventaisiais, dėl šventumo kentėjo ir jo ilgėjosi, buvo daugiau ar mažiau kraštutiniai žmonės. Tikras religinis nuoseklumas negali pasitenkinti vidutiniškumu ir tik tuo, ko griežtai reikalaujama, nes tasai nuoseklumas yra meilės padaras, o meilė nėra šykšti ir neskaičiuoja.

Savo pasisakymu už religiją L. Bloy šimtu nuošimčių pasisakė su visomis tokio pasisakymo pasekmėmis. Jo nuoseklumas pasireiškė akių įsmėgimu į esmę. Visa kita jam lyg pasineria miglose. "Išskyrus Dievą, visa kita man nesvarbu". Todėl šitokia nuotaika gyvendamas, kaip pasakoja R. Maritain, jis, jiems, į užsienį važiuojantiems studijuoti, šitaip kalbėjo: "Bet kuriose aplinkybėse gyvendami, visa-

da pirmoje vietoje statykite tai, kas Nematoma, o ne tai, kas matoma; tai, kas Antgamtinis, o ne tai, kas gamtinis. Taikydami šitą taisyklę savo veiksams, būsite apvilkti jėga ir persunkti giliu džiaugsmu".

To nuoseklumo vedinas, jis iš savęs daug reikalauja, sau priekaištau-damas dėl tų dalykų, kuriuos galėjo padaryti ir nepadarė. Jis sakė, kad kiekvienas krikščionis turi Dievo garbės norėti ir pasibaisėtinais kentėti dėl tos garbės begalinio trūkumo. Žinodamas, kad didžiausią garbę Dievui teikia šventieji, jis tvirtino, kad "nėra kito liūdesio, kaip tasai, kad nesame šventi". Jis pasisako, kad dėl to šventumo trūkumo savame gyvenime, jis jau daug metų liūdi, kartais baisiai kankinasi, apkartusiom ašarom priimdamas komuniją ir jausdamasis, kad į tokią nederlingą žemę yra beriamas grūdas. Jis buvo įsitikinęs, kad žmogui nieko daugiau nereikia, tik Dievo. Jam atrodė, kad visi darbai, kurie nėra skirti Dievui, nėra verti žmogaus dėmesio. Jei būtume šventi, tada, anot jo, prie nieko daugiau neprisiristume, nieko daugiau nesiektume, tik Dievo.

Būdamas radikaliai nuoseklus ir norėdamas nutraukti bet kokius ryšius su nuodėme, jis atlieka ypatingai rūpestingą viso gyvenimo išpažintį pas trapistus.

Olandų rašytojo de Walcheren liudijimu, krikščionybė jam buvo ne gyvenimo paguoda ar patogumas, bet veržimasis į Dievą, nes visas jo gyvenimas buvo nuolatinis ir aistringas Dievo garbės ieškojimas. Tai buvo todėl, kad L. Bloy priklausė prie tų retų žmonių, kurie Dievo apreiškimą ėmė pažodžiui, jo nepraskiesdami patogiais aiškinimais. Neveltui ir žmona, kuri jo nuoseklumą labiausiai matė,

yra sakiusi, kad "Leono Bloy siela yra tartum katedra, kurioje nuolat yra išstatytas Švenč. Sakramentas".

Taip didelę reikšmę Dievo žodžiui skirdamas, jis niekada laikraščių neskaitydavo, sakydamas, kad paskutines žinias jis gaunąs, skaitydamas šv. Jono Apreiškimą ir šv. Povilo laiškus. Tik į Dievą savo dvasios akimis išžiūrėjęs ir dievišką gyvenimą sieloje, t. y. Dievo malonę, brangindamas, jis laikė ją tokia realybe, šalia kurios visa kita yra tartum tik pragaras.

Kadangi, jo nuomone, modernusis pasaulis yra praradęs gryną tiesos sąvoką, tai jam nieko daugiau neliko, kaip tik naudingumo sąvoka. Tai matydamas, L. Bloy tuo labiau įleidžia šaknis į didžiąją ir vienintelę Tiesą — Dievą. Todėl jam nekyla jokių abejonių Bažnyčios mokomomis tiesomis, ir ne tik abejonių, bet net ir abejonės šešėlio. Jis jaučiasi, kad jo tėvynė — tai Romos Bažnyčia. Jis taip radikaliai pasisako už viską, ką skelbia Bažnyčia ir Evangelija, kad nedaro skirtumo tarp to, kas įsakyta, ir to, kas tik patariama. Jis negali suprasti, kaip galima vadinti save krikščioniu, neatsisakius visko ir nesekant Kristaus.

Dievas ir Bažnyčios rūpesčiai — tai buvo jo gyvenimo aistra. Dėl šių dalykų jis visiškai nesiskaitė su pasaulio dvasia bei žmonių nuotaikomis. Tasai radikalumas įstūmė jį į nuolatinę kančią ir į medžiaginį skurdą. To nuoseklumo dėka jis pamilo neturtą ir kančią.

## 2. Mistinė kančios ir neturto meilė

Sunku rasti kitą tokį žmogų, kurio gyvenimas būtų taip persunktas kančios ir pilnas skurdo, kaip L. Bloy gyvenimas. Radikaliai visu savo gyvenimu pasisakęs už Dievą, jis savo gyvenimą praleido kryžiaus paunks-

mėje. Bet reikia pabrėžti, kad didžioji jo kančios dalis buvo labai tolima bet kokiam egoizmui. Labiausiai jis kančinosi dėl Dievo ir Bažnyčios reikalų, dėl visuomenės pasinėrimo materializme, dėl jos dvasinių vertybių nepaisymo. Dėl šių priežasčių visą jo gyvenimą dengė liūdesio debesys. "Aš esu nuliūdęs... giliai, pasibaisėtinaai liūdnas", taip jis rašė savo sužieduotinei.

Dėl grynai asmeniškios kančios, dėl nepasisekimų ir dėl skurdo jis kentėjo, bet šios rūšies kančią jis mistiškai mylėjo. O tarp tų asmeninių kančių reikia tik prisiminti taip didelius medžiaginius nepriteklius, kad jis beveik visą gyvenimą pusbadžiu gyveno. Jis pasisako, kad vienais metais viską apskaičiavęs ir pamatęs, kad tais metais tik keturis mėnesius normaliai valgęs. Atsimenant žmonos ir dviejų dukterų išmaitinimo pareigą, iš jo dienoraščių galima susekti, kad tasai medžiaginis skurdas nekartą jį stumdavo į gilų nusiminimą. Racionalistiniai nusiteikusi visuomenė nepirkdavo jo knygų dėl jose skelbiamų katalikiškų minčių. Iš bado jį nekartą išgelbėjo tik jo gerbėjų siunčiamos aukos bei išmaldos. Kad šias ir kitas panašias jo kančias pilnai suprastume, reikėtų paskaityti jo dienoraščius, iš kurių galima matyti, kaip jis buvo nuolat įvairių kančių draskomas. Tuose dienoraščiuose yra tokių pasisakymų, kad jis esąs pasigėręs kančios, kad jis kenčiąs daug daugiau negu bet kas galįs patikėti, kad jo jautrumas esąs baisus, kad jau nuo pat jaunystės vienatvės liūdesys retai kada leidžia jam nurimti ir pailsėti. Jis skundžiasi ir savo dvasinio gyvenimo sunkenybėmis: baisiomis vidaus kovomis be valandėlės poilsio, tokiais laikotarpiais, kai jis negalįs nei skaityti, nei melstis, kai ištisas valandas

verkiąs... Kaip paslaptinai ir tragiškai suskamba jo pasisakymas: "Lai kas slegia mane tamsiu, kruvinu, tyliu ir negailestingu sunkumu."

Grįžęs prie tikėjimo dalinai savo motinos nuopelnais, kuri savo kūno kančias aukojo už jo atsivertimą, suprato kančios vaidmenį žmogaus dvasios gyvenime. Jisai nujautė, kad tik kančia gali išlyginti ir atsverti žmogaus gyvenimo kaltes. Štai dėl ko jis kančią priima, vertina, myli ir net jos pradeda vis daugiau iš Dievo maldauti. Norėdamas savyje sukelti atsparumą prieš kančią, jis pakabina ant sienos šį įrašą: "Negalima kentėti dėl to, kas neegzistuoja. Tas, kuris egzistuoja, nekankina." Šiais žodžiais jis norėjo pasakyti, kad dėl visų neegzistuojančių, praeinančių dalykų nereikia kankintis, nes, turint prieš akis Dievą, Buities Pilnybę, visas sunkenybes lengvai pakelsime. Jis jau anksti pradėjo suprasti, kad kentėjimas yra tasai deimanto raktas, kuriuo atrakinamos savo širdies durys ir įeinama į savo vidų, t. y. save pažįstama. Kančia jam pamažu darėsi reikalinga, nes ji, jo nuomone, esanti dorovinio gyvenimo esmė, pagrindinė ašis ir nepainioma auklėtoja. Krikščionis, kuris nekenčia, yra lyg keleivis be kompasu. Kančia, ypač laisvai priimta, yra lyg kažkas atgamtiška su atgamtinėmis pasekmėmis, nes mūsų kančios išperka kitų kaltes. Tad neturėti kantrybės kančią pakelti yra nusikaltimas. Nenuostabu, kad toksai kančios vertinimas pribrandino jį kančios meilei ir tai heroiskai nuotakai, kai kančios laukiama ir jos iš Dievo prašoma. Viena laiške žmonai jis pasisako, kad jau penkiolika metų, kai jis audringai maldauja Dievą tokių kančių, kurias tik žmogus gali pakelti, norėdamas jomis pagelbėti savo draugams, bro-

liams ir toms nežinomoms sieloms, kurioms yra tamsoje. Kitu atveju jis pasisako, kad norėtų vieno asmens atsivertimą apmokėti ilgiausia ir sunkiausia pomirtine skaistykla.

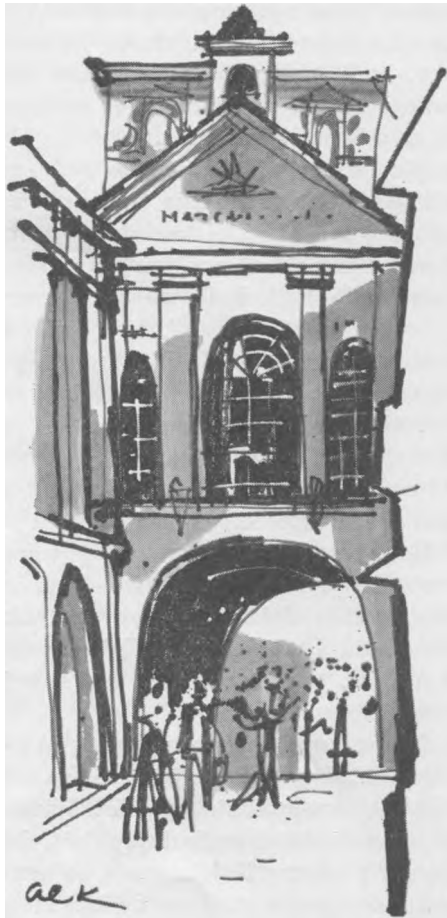
Vis dažniau ir dažniau jo raštuose galima užtikti posakius, pilnus susižavėjimo kančia. "Aš instinktyviai mylėjau nelaimę, aš norėjau būti nelaimingas. Vien tik žodis *nelaimė* manyje keldavo entuziazmą", taip jis rašė savo sužieduotinei. Kita proga jis pasisako, kad galėtų kentėti kartais ir nekantriai, bet nieko blogo nepasakytų apie skurdą, kuris mūsų pačių ašaromis nuplauna širdį. Tik tie, kurie kentėjo, moka mylėti.

Neturtas, jo supratimu, tai yra kančios sesuo. Pamiltas neturtas — tai padėtis, kurios dėka žmogus patenka tiesioginai Dievo įtakon. Kaip apskritai kančia, taip ir neturtas turi savyje galią žmogų dievinti.

O kas neprisimena tų garsių jo posakių (minėtų praeityje šio žurnalo skiltyse), pavyzdžiui: "Esu krikščionis, tad absoliučiai nereikalauju būti laimingas"; arba: "Neįeiname į rojų nei rytoj, nei poryt, nei po dešimt metų, bet tenai įeiname šiandien, kai esame neturtingi ir nukryžiuoti." Tik mistinių polėkių sielos tegali taip išgyventi kančią ir vargą.

### 3. L. Bloy — apaštalas

Visi, kurie turėjo progos bendrauti su L. Bloy, liudija apie jo patrauklią ir visus veikiančią asmenybę. Kai J. Maritain ir jo busimoji žmona studentavimo laikais, svyruodami ir kentėdami, ieškojo tiesos ir pirmą kartą susitiko su L. Bloy ir su katalikybe, nusipirkdami jo knygą "La Femme pauvre", ją perskaitę, pajuto iš tos knygos trykštantį religinį įsitikinimą, kurio pirmiau dar nebuvo patyrę. Tada jie



sau pasakė: "Mes suradome labai didelį rašytoją". Jo stiliuje jie pajuto šv. Rašto pranašų dvasią, be galo gilų nusilenkimą tiesai ir kovos už tiesą bei teisingumą nuotaiką. 1905 m. parašė jam pirmąjį laišką, pasisakė savo nuo religijos nutolimą ir pagaliau su juo asmeniškai susitikę, pergyveno didelį džiaugsmą. "Gyvenimas jį atnešė į mūsų krantą kaip legendarinį, begalinį ir slaptinę turtą", taip ta proga rašė J. Maritain. Jau tą pirmą kartą, pas jį apsilankę, gyvenantį su šeima Pariziaus Mont-Martre miesto dalyje, šalia garsiosios Jėzaus Širdies bazili-

kos, jie iš karto pajuto, kad tai visai kitoks žmogus negu kiti, kurio vienintelis liūdesys (nežiūrint ekonominio skurdo) yra tas, kad nesame šventi. Vis dažniau pas L. Bloy lankydami, jie pajuto nepaprastą savo dvasinio gyvenimo praturtinimą. Jie pamatė jo gyvą evangelišką dvasią ir nuoširdumą, kai vaišinami paprastu valgiu prie L. Bloy stalo, jautėsi lyg atsidūrę ne šioje žemėje, o kitoje planetoje, kur jų dvasiai lengviau kvėpuoti. Taip liudija Raissa Maritain. Jo įsitikinimo bei raštų veikiami, Maritainai pradėjo studijuoti katalikybę. L. Bloy su jais nesiginčijo, neįrodinėjo, bet juos veikė savo asmenybe. Jis tik atkreipė jų dėmesį į šventuosius bei mistikus ir jų raštus. Mistikės: šv. Angela de Foligno, Ruysbroeck, Kotryna Emerich ir jų raštai, L. Bloy patariant, suartino Maritainus su religiniu gyvenimu. Nepraslinko nė metai nuo jų susipažinimo su L. Bloy, ir jie paprašė krikšto. Tai suteikė begalinį džiaugsmą rašytojo širdžiai, kurs, tapęs jų dvasios vadu, drauge su savo žmona buvo jų krikšto tėvai. Apaštališkoji dvasia, kuria degė L. Bloy, persunkė ir abu Maritainus, kurių dėka nemaža žmonių yra radę kelią į tikėjimą. Iki pat L. Bloy mirties dvyliką metų su šiuo "Dievo liudininku" (R. Maritain) bendraudami, jie vis labiau ir labiau juto, kad jo pašaukimas yra žadinti žmonių širdyse Dievo pajautimą ir ilgesį. Visi, kurie su juo susidurdavo, jautė, kad tai žmogus, kurs susiliečia su antgamtinio pasaulio realybe ir jį giliai išgyvena – tai tikras mistikas.

Tokį Dievo ir antgamtinio pasaulio pajautimą, kuris pasireiškia mistikų gyvenime, matome ir L. Bloy gyvenime. Ar ne mistiška buvo jo meilė Marijai, kai jis rašė savo knygą "Celle qui pleure" apie Marijos pasirodymą

Prancūzijoje, Salette vietovėje? Jis buvo persisunkęs Marijos išpėjimais pasauliui. Dėl tų grasinimų, kuriuos 1846 m. pasirodžiusioji Dievo Motina neatgailojančiam pasauliui pasakė, L. Bloy visą gyvenimą jaudinosi. Tokia nuotaika gyvendamas, jis galėjo pasakyti tuos mistiko vertus žodžius: "Aš taip myliu Švenč. Mergelę, kad vien tik jos ištartas vardas mane veikia lyg egzorcizmas".

Gal būt, iš tos pagarbos Marijai išplaukė ir jo pagarba kiekvienai moteriai. Tai galima matyti jo veikaluose: "Laiškai Sužieduotinei" ir "Laiškai Veronikai". Jis negalėjo pakęsti jokios paniekos, reiškiamos moteriai. Kartą tai pastebėjęs vieno kunigo elgesy, jis galvojo, kad tai žmogaus vidutiniškumo ženklas (l'homme mediocre). Jis buvo įsitikinęs, kad jo meilė žmonai ir žmonos meilė jam buvo tas kelias, kuris jam padėjo pasiekti dievišką meilę. Savo kalbose L. Bloy buvo visuomet labai jautrus, atsargus ir taktiškas, bet dar jautresnis ir atsargesnis būdavo moterų draugystėje.

Mistiška buvo ir jo meilė sieloms skastykloje. Nežiūrint oro temperatūros ir nuovargio, jis kasnakt keldavosi ir ištiesęs kryžmai rankas meldavosi į Mariją (Officium parvum), o už mirusius atkalbėdavo egzekvijas (Officium defunctorum). Jis visuomet paskutinis atsiguldavo ir pirmutinis atsikeldavo. Jo duktė sako, kad niekad savo tėvo nemačiusi lovoje. Jis pasisako, kad nekartą naktimis girdėjęs aiškiai tariamą savo vardą: "Leonai!" Jo įsitikinimu, mirusieji šaukdavosi jo maldos. Jis net yra rašęs, kad kartą atpažinęs mirusiojo balsą. Tokiais atvejais jis keldavosi ir meldavosi už mirusius.

Mistiško atspalvio yra ir tasai kasdieninis kėlimasis į pirmąsias Mišias,

ir kasdieninė komunija. Taip jis elgėsi savo paskutiniaisiais septyniolika metų. Kasdieninė komunija ir buvo toji didžioji jėga, kuri jam padėjo pakelti kančias ir, anot jo žodžių, "eiti tarp liepsnų".

Tad nenuostabu, kad tokia asmenybė veikė visus. Pasiklausykime to veikimo pėdsakų ir kai kurių pasisakymų. "Didybė, dvelkianti iš jo, mane laimėjo, jo pasaulio niekinimas mane patraukė, jo didelis švelnumas mano širdį sužavėjo", taip rašė jo busimoji žmona. "Kai iš jo išėini, jauti, kad jau nebegali pas nieką kitą eiti", taip rašė vienas muzikas. Anot de Walcheren, kai L. Bloy kalbėdavo, viešpataudavo visiška tyla, ir žmonės jausdavo nematomo Dievo buvimo realybę. Tad visai suprantama, kodėl, jam mirus, geologas P. Termier parašė: "Po to, kai jis mirė, pasaulis man atrodo šaltesnis ir tuštesnis."

Šiuo straipsniu nebuvo siekiama L. Bloy skelbti šventuoju. Jis nemažai už savo dorovinį gyvenimą kovojo, nekartą puolė, darė klaidų ir netaktų. Tačiau nežiūrint visa to, tai buvo didelio masto katalikas, didelių užsimojimų vyras, drąsių ilgesių ir svajonių erelis, kuriame šalia ydų ir klaidų buvo heroiškų polėkių ir didelių dorybių, kuriomis jis drįso iš pilkos kasdienybės veržtis į aukštybes. Tai buvo neeilinė asmenybė. Jo nuopelnai katalikybei labai dideli. Todėl ir jo raštai yra verti didesnio susidomėjimo. Yra tikrai verti dėmesio jo žodžiai: "Matau, kad Prancūzija miršta. Ar nežinote, iš kurio ypatingo bruožo aš atpažįstu tą dievišką pasmerkimą? Tai iš visiško aukštesnių ir kilnesnių žmonių nebuvimo." Šis sakinytis turi sukelti rūpesčio ne tik Prancūzijai, bet ir visam pasauliui.

## CESANO ROMANO (I) *B. KRIŠTANAVIČIUS, S. J.*

(KUNIGAS KARO SŪKURY)

Ne vienas lietuvis ar italas mane prašė, kad aprašyčiau Cesano Romano stovykloje pergyventus nuotykius. Iš jų primygtino prašymo supratau, kad tie nuotykiai jiems buvo įdomūs. Tačiau aprašymą turėjau atidėti vis geresniems laikams, nes, sugrįžęs iš stovyklos į Romą, gavau kitą darbą, užsitęsusių 8 metus, o atvykęs į Ameriką, turėjau išgyventi į kitokias pareigas. Dabar, praėjus maždaug 18 metų, nežinau, ar tie pergyvenimai bus kam nors įdomūs. Man pačiam jie pasiliks vertingi ypač tuo, kad juose slepiasi įvairios žmonių gyvenimo ir sugyvenimo problemos. Karo metu kasdienės problemos sutirštėja ir dažnai virsta tragedijomis. Nenuostabu, kad jos sunkiai ir sprendžiamos.

Kaip buvo rišami gyvenimo klausimai Cesano Romano stovykloje, apie tai ir noriu, kiek atsimenu, parašyti. Išangos žodyje norėčiau pastebėti, kad stovyklos problemos buvo sprendžiamos keturių dalyvių: vokiečių, fašistų, Vatikano ir pačių karo pabėgėlių. Jei kam atrodo, kad ir kitaip buvo galima padaryti arba kitaip stovyklos gyvenimą aprašyti, tam iš anksto visiškai pritariu.

### **Pavasaris Italijoje**

Vieną ūkanotą pavasario dieną sėdėjau Grigaliaus universitete ir studijavau šv. Tomą Akvinietį. Prieš porą mėnesių buvau apgynęs disertaciją ir turėjau grįžti į Lietuvą. Nepaisydamas ir gerų rekomendacijų, Vokietijos konsulas Romoje, buvusio užsienių reikalų ministerio von Brentano brolis, nedavė man tranzito vizos. Lie-

tuvos padėtis dabar esanti pasikeitusi (buvo tapusi Ostlandu), ir jis labai apgailestaujamas, kad negalės man padėti. Konsulo žodžiai atrodė nuoširdūs, ir aš supratau, kad jis elgiasi pagal gautas direktyvas.

Paskui, vyresniųjų prašomas, norėjau važiuoti į Slovakiją. Tenai vietos jėzuitai, įsteigę filosofijos fakultetą, per ordino kūrįją man pasiūlė etikos profesūrą. Bet ir šį kartą negavau vokiečių vizos. Turėdamas tad laisvo laiko, kibau į šv. Tomą Akvinietį ir studijavau man rūpimus klausimus.

Bet tą ūkanotą 1944 metų balandžio 16 dieną niekas nelindo į galvą. Akys, tiesa, buvo išmeigtos į knygą, bet mintys nuskrisdavo tai į vieną užmiesčio parapiją, kur sekmadieniais padėdavau klebonui, tai klajojo po visą Romą. Toje parapijoje talkininkavau jau porą metų. Seniau darbas buvo ramus ir tvarkingas, o dabar, vokiečiams persekiojant žydus, pasidarė labai įtemptas. Klebonijoje, kaip ir visuose religiniuose namuose, atsirado keistų svečių, nešiojančių kunigo drabužius. Prie jų prisidėjo keliolika lenkų darbininkų, pasprukusių nuo Montecassino fronto. Ir vienus, ir kitus reikėjo ne tik paslėpti, bet ir išmaitinti. Klebonas prašė mane, kad jam padėčiau. Mūsų nelengvą darbą apsunkino dar italai karo pabėgėliai, susispietę vienoje mokykloje parapijos ribose. Valdžia, tiesa, jiems davė pastogę ir maisto kortelių, bet krautuvės jau buvo tuščios. Visi tie išbadėję žmonės kreipėsi į kleboną.

Visą tą maišatį dar padidino vokiečiai, organizuodami jaunų vyrų

medžiokles Romos gatvėse. Kartą pats mačiau, kaip naciai, apstatę tvirtomis sargybomis plačią Romos gatvę (Via Nazionale), rinko jaunos vyrus, kimšo juos į parengtus sunkvežimius ir, kaip vėliau sužinojau, išvežė darbams. Toji medžioklė sukėlė tikrą paniką. Keletą dienų Romos gatvėse matėsi tik moterys ir seniai. Jauni vyrai sugužėjo į vienuolynus, į apytuščias užsieniečių kolegijas ir į klebonijas. Jų pėdomis pradėjo eiti Italijos karininkai ir net fašistai. Tų savotiškų "pabėgėlių" atsirado ir Grigaliaus universitete. Nežinau, kiek jų buvo, nes gyveno izoliuoti atskirame koridoriuje. Vienam Italijos admiralui pats pasiūliau savo čiužinį, pasilikdamas sau lovos rėmus.

Kartą buvęs mano sociologijos profesorius pasikvietė mane į kambarį ir paklausė, kaip aš pasiūlėčiau, jei, pavyzdžiui, Romos gatvėje sutikčiau sąjungininkų kareivius, pabėgusius iš nelaisvės ir prašančius juos kur nors paslėpti. Profesoriumi atsakiau, kad apie tą problemą nepagalvojau ir kad nenoriu žinoti, kur jis juos paslėpė. Mat, anomis dienomis buvo pasklidęs gandas, kad iš vienos ligoninės pabėgo keli aukšti sąjungininkų karininkai. Išgirdęs profesoriaus klausimą, spėjau, kad jam ar geram jo draugui teko spręsti jų slapstymo problemą.

Apskritai, anos dienos Italijos sostinėje buvo labai panašios į popiežiaus Leono Didžiojo laikus, kai, artinantis pirma hunam (452 m.), o paskui vandalams (455 m.), išbėgiojo visi Romos valdytojai. Popiežius, padedamas kunigų, turėjo rūpintis romėnų saugumu. Dabar, praėjus maždaug 1500 metų, jo įpėdiniui teko spręsti panašias problemas.

Negaliu tvirtinti, kad parapijos reikalai ir visokios rūšies pabėgėliai bū-

tų padėję sutelkti mintis į šv. Tomą Akvinietį, kurį turėjau prieš akis. Mano mintys tą dieną tol klajojo, kol apsisistojo ties nugirstu gandu, kad netoli Grigaliaus universiteto taip pat spietėsi karo pabėgėliai. Būdamas pats pabėgėlis, užverčiau knygą ir, pasiėmęs lietpaltį, išėjau jų aplankyti.

Turėjau adresą ir neilgai jų ieškojau. Pabėgėliai gyveno viename trijų aukštų name, pro kurio langus rūko dūmai. Kitą kartą čia, matyt, buvo mokykla ar kokia nors antraeilė valdžios įstaiga, o dabar atrodė tikras laužas. Namas buvo niūrus, išpraustas tarp kitų aukštų namų, visiškai apleistas ir apšepęs. Lipdamas laiptais į pirmą aukštą, iš tolo užuodžiau, kad čia viešpatauja savotiška tvarka.

Pirmame kambaryje radau keletą nuskurusių moterų ir vieną mergaitę. Kambario viduryje ruseno ugnis, sukurta tarp plytų. Ant jų stovėjo puodas. Pasieniais gulėjo čiužiniai, ant ištemptų virvių kabėjo keletas skudurų. Oras, žinoma, buvo nepakenčiamas. Kai moterys pradėjo leisti stiprius "komplimentus" valdžiai, ypač Dučei, supratau, kad ir tie pabėgėliai buvo visiškai apleisti. Atsisveikindamas, nieko neprižadėjau, bet šiokią tokią viltį suteikti turėjau.

Savo viltį pagrindžiau tuo, kad Grigaliaus universiteto profesoriai, verždami juostas, kasdien sutaupydavo keletą kilogramų maisto, kurį išdalindavo elgetoms. Be to, prof. E. Kirschbaum ir prof. P. Stephanuo (vokietis ir graikas) buvo susidraugavę su vokiečių kareiviais ir galėdavo atgabenti maisto produktų iš Šiaurės Italijos 6–8 kartus pigiau, negu jų buvo galima pirkti juodoje rinkoje. Apie 5 centnerius nusipirkau ir aš, nes klebonui nesunku buvo rasti geradarių. Jei pa-

sisektų rasti geradarių ir toliau, būtų galima padėti ir kaimynams pabėgėliams.

Visus mano planus pavertė niekais rektoriaus padėjėjas, pasitikęs mane universiteto tarpduryje. Susijaudinęs pradėjo pasakoti, kad manęs ieškojęs keletą valandų ir niekur neradęs. Neradęs manęs ir tėvas Bitetti, buvęs Romos jėzuitų provincijolas. Jis man palikęs laišką ir pranešęs, kad šiandien man teks važiuoti į pabėgėlių stovyklą, esančią Cesano Romano miestelyje. Perskaičius laišką, viskas man paaiškėsi.

Iš laiško supratau tik tiek, kad 4 val. 30 min. po pietų turiu važiuoti į stovyklą, kur manęs laukia kapeliono pareigos. Bet kokį ryšį turi tėvas Bitteti su manim ir su tėvu Faller, kuriam turėjau paskambinti? Ar ir čia nebus panaši tvarka, kurią radau ką tik aplankytoje pabėgėlių stovykloje? Tą ir kitus klausimus norėjau išsiaiškinti su tėvu Faller, kuriam tuojau ir paskambinau.

T. Otto Faller buvo vokiečių jėzuitas, patrologijos profesorius. Susitaręs su Vienos Mokslo Akademija, norėjo išleisti šv. Ambroziejaus raštus ir tuo tikslu atvyko į Romą. Jėzuitų generolas, susipažinęs su juo arčiau, paskyrė jį vadinamų "Rašytojų Namų" vyresniuoju. Vokiečiams įsigalėjus Romoje, Pijus XII paėmė jį specialiai misijai.

T. Faller trumpai-drūtai man paaiškino reikalą ir pridėjo, kad šiandien apžiūrėsime tik Cesano stovyklą ir kad smulkmenas galėsime aptarti vietoje. Su mumis važiuosią ir kiti kunigai.

Gavęs tas trumpas informacijas, pradėjau pasakoti universiteto gyventojams apie mano paskyrimą. Beregint mane apspito būrys profesorių ir pradėjo komentuoti darbo perspekty-

vas. Daugumas jų reiškė užuojautą, nes, jų nuomone, turėsiu valgyti kitų išvirtą košę. Prof. F. Morandini Velykų proga pats buvo toje stovykloje ir padėjo dalinti Pijaus XII nusiųstas dovanas karo pabėgėliams. Žmonių tenai esą apie 10.000, visi gyveną perpildytose patalpose ir tik vieną kartą į dieną gauna duonos ir sriubos. Jis negalįs suprasti, kad Italijos valdžia galinti taip elgtis su savo žmonėmis. Seniau jis pasitikėjęs fašizmu, o dabar jam atsivėrusios akys.

Ir man pradėjo palengva atsiverti akys, kai sutartą valandą atvažiavo Vatikano automobilis manęs paimti. Jame radau T. Faller; prel. F. Baldelli, italą; prel. Carroll - Abbing, airį; ir tėvą Egger, Italijos vokiečių.

Prel. F. Baldelli buvo mūsų misijos šefas. Jis dirbo vienoje popiežiaus kongregacijoje, vadovavo darbininkų religinės globos draugijai ir dabar Pijaus XII buvo numatytas Popiežiškos Pabėgėlių Globos Komisijos pirmininku. Toji komisija, kaip paaiškėjo važiuojant, dar nebuvo įsteigta. Iš tiesų, Pijus XII pasirašė steigimo dokumentą tik po poros dienų.

Į tą komisiją vicepirmininko titulu turėjo įeiti ir T. Faller. Prel. Carroll-Abbing buvo pavesta organizuoti sanitariinę pabėgėlių pagalbą. T. Egger turėjo rūpintis transporto skyriumi. T. Bitteti, kurio čia trūko, rūpinosi karo pabėgėliais Romos apylinkėje.

Karitatyvinė Vatikano akcija buvo stipri jau Pirmojo Pasaulinio karo metu. Po karo Benediktas XV paskelbė "Lietuvos dieną" ir surinktas aukas atsiuntė į Lietuvą. 1922-24 metais Pijus XI teikė pagalbą išbadėjusiai Rusijai. Prasidėjus Antram Pasauliniam karui, Pijus XII įsteigė informacijos biurą, kuris teikė žinias karo belaisviams. Kai sąjungininkai pradėjo bom-



barduoti Romos apylinkę, Amžiname Mieste pasipylė daug karo pabėgėlių, kuriais beveik niekas nesirūpino. Jau po pirmojo Romos bombardavimo Mussolini nedrįso pasirodyti viešumoje. Nelaiminguosius aplankė tik Pijus XII, nepaisydamas antros bombonešių bangos, kuri galėjo atskristi kiekvieną minutę. Tas Pijaus XII gestas parodė, kas yra tikras Romos šeimininkas. Dabar, balandžio mėnesį, Mussolini gyveno kažkur Šiaurės Italijoje, o Romoj siautė Hitlerio SS daliniai. Vokiečių kariuomenei rūpėjo ne civiliniai Romos gyventojai, bet pietų frontas, kur sąjungininkai ruošėsi dideliam puolimui. Pijus XII, matydamas vis didėjančias pabėgėlių mases, pradėjo jais rūpintis plačiu mastu. Visų pirma jis susitarė su vokiečiais ir sąjungininkais, kad keletas Italijos miestų būtų paskelbta atvirais miestais. Į tuos miestus prel. Baldelli, T. Bitetti ir kiti pradėjo koncentruoti karo pabėgėlius, surinktus Romos apylinkėse. Grįžtant į Romą, Vatikano sunkvežimiai būdavo pakraunami maisto produktais, kurie įvairiais kanalais būdavo dalinami nekaltoms karo aukoms. Nepaisant Vatikano ženklų (baltos - geltonos vėliavos), keletas sunkvežimių nukentėjo nuo sąjungininkų aviacijos. Daugiausia teko T. Bitetti, kuris keletą kartų tik atsitiktinai išvengė mirties pavojaus. Bet jis buvo drąsus kunigas ir į aviacijos kulkas žiūrėjo kaip į lietu. Kaip ten bebūtų, 1944 m. pradžioje Vatikane gimė mintis įsteigti atskirą karo pabėgėlių globos komisiją, į kurią du vokiečiai įtraukė ir vieną nekaltą Lietuvos pilietį.

Tie du vokiečiai buvo T. Faller ir T. Naber, Grigaliaus universiteto profesorius. Išėję kartą pasivaikščioti, jie užsiminė planuojamą popiežiaus ko-

misiją, kuriai buvo reikalingas kunigas, mokąs vokiškai ir itališkai, bet nesąs nei Vokietijos, nei Italijos pilietis. Priklausydamas neutraliai valstybei, tas kunigas galėsiąs geriausiai išreikšti Vatikano neutralumą. T. Naber, išklausęs savo kolegą, paminėjo mano pavardę. Tokiu būdu patekau į popiežiaus komisiją, o dabar, važiuodamas į Cesano Romano stovyklą, norėjau susipažinti su darbo aplinkybėmis.

Atsargumo dėlei ant automobilio stogo buvo ištempta Vatikano vėliava. Dar nežinodamas, kad keli Vatikano sunkvežimiai buvo sunaikinti, nepaisant popiežiaus vėliavos, jaučiausi visiškai saugus ir stebėjau, kad mūsų šoferis buvo gerokai nervingas. Jis su savo kaimynu kalbėjo apie ugnies krikštą, kurio aš dar nepažinau. Jį ir bendrakeleivius raminau sakydamas, kad apie 5 valandą anglai, paprastai, mėgsta išgerti arbatos ir dėl mūsų automobilio nenorės laužyti senos ir geros tradicijos. Spėjimas buvo teisingas: šį kartą joks sąjungininkų lėktuvas žydriam Italijos danguje nepasirodė.

Vis dėlto be mažo incidento neapsiėjom. Pavažiavę keletą kilometrų už Romos, sutikom sunkvežimį, išvažiuojantį iš šalutinio vieškelio. Jis pastojomums kelią kaip tik toje vietoje, kur anksčiau bombos buvo išrausios nemažą duobę. Kadangi prieš porą valandų gerokai palijo, šoferis nematė duobės ir į ją įklimpo. Pasikėlę ilgus skvernus, automobilį iš duobės išstumėm ir leidomės į stovyklą. Sodri pavasario žolė ir pirmieji vaismedžių žiedai puošė Romos apylinkę ir kažkaip nesiderino su karo nuotaika. Po gero pusvalandžio, aplenkdami bombų arimus, pasiekėm Cesano Romano stovyklą.



A. INDRILYLTĖ - EIVIENĖ

## DOVANA MOTINAI

(II premiją laimėjęs rašinys)

*Kas gyvenimu žaidžia - nieko nepasiekia,*

*Kas sau neįsako - visad tarnu lieka.*

Goethe

Autobusų stotis pilna jaunų balsų, klegesio, rankų mojavimų ir karštų paspaudimų. Čia šiandien susitinka akys. Akys daug sakančios: linksmos, šelmiškos ir mylinčios. Čia svaidomi degančios jaunystės žvilgsniai: glostą ir atleidus mylimiems, šiurkštūs nepageidaujamiems.

Tai universiteto studentai važiuoja pavasario atostogoms. Važiuoja ir Monika. Ji visad pasiilgsta mamytės, tėvelio ir mažųjų sesučių. Tačiau šį kartą ji važiuoja lyg nenoromis. Žino, tėvai vėl bandys jai švelniai kalbėti, kad užmirštų Ewald. O čia tai jau jos neliečiamybė, taip jai brangi, kaip ir jos pačios širdis; reikalinga, kaip ir kasdieninė duona. Ji myli jį, tą aukštą, šviesų bernioką, nors ir svetimos tautos sūnų. Juk jis tikrai žavus! Su juo visos valandos jai trumpos, ir pavasa-

ris taip vilioja, kai abu žygiuoja bundančiais laukais ar jaunučių parko lapų šlamesy.

— Nika, Nika, — šaukia jis, kai ji tyčiomis kur nors užlenda ar pasislepia už storesnio medžio.

— Nika, — liūdnai skamba jo balsas ir veidas darosi toks išsigandęs, lyg vaiko, minioj pametusio tėvą.

— Nika, paukšteli, atskrisk!

Monikai tai patinka, ir ji tada pasirodo, bet lekia dar toliau, tyčiomis ji erzindama. Jos širdis pilna vaikiško viliojimo. Ji kvatojasi, kai jis sušilęs laksto ir ją gauda. Sugavęs suka ją aplinkui ilgai, ilgai, iki net galva apsvaigsta, o tada abu pavargę krinta kur nors ant suoloelio ar kelmo pailsėti ir ramiai, ramiai suglaudžia pečius.

Autobusas ūžia plentu, aplinkui vystosi įvairios temos, bet Monika paskendusi savo mintyse. Keista buvo jų pažintis. Atsimena, kaip šiandien. Ji skuba seminaran, nešdama pilnas rankas knygų. Kažkur laiptų užsisukime užkliūva jos batukų kulnis. Ji susvyruoja ir virsta. Knygos išbyra. Kokia gėda! Nedrąsiai apsidairo aplinkui. Ačiū Dievui, nieko nėra, niekas nematė. Bet kai ji bando keltis, ieškodama atramos, pajunta, kaip stiprios rankos ją švelniai pakelia ir žemo tembro balsas klausia, ar nesusižeidė. Ir dabar, čia pat prieš akis, pamato jo veidą. Ji staiga užrausta, kažką neaiškiai sako, norėtų bėgti, bet kur knygos? Ir dar batuko nulūžusi kulnis! Jis viską ramiai surenka ir švelniai, lyg nešdamas brangų kristalą, parveda ją bendrabutin pasikeisti batų, o po to vėl nulydi atgal.

Paskui juodu daug kartų susitinka. Drauge sėdi kai kuriose paskaitose, drauge valgo priešpiečius, vėliau jau abu eina į kiną ir šokius. Pagaliau jau ir pavasaris aušta abiem kartu lau-



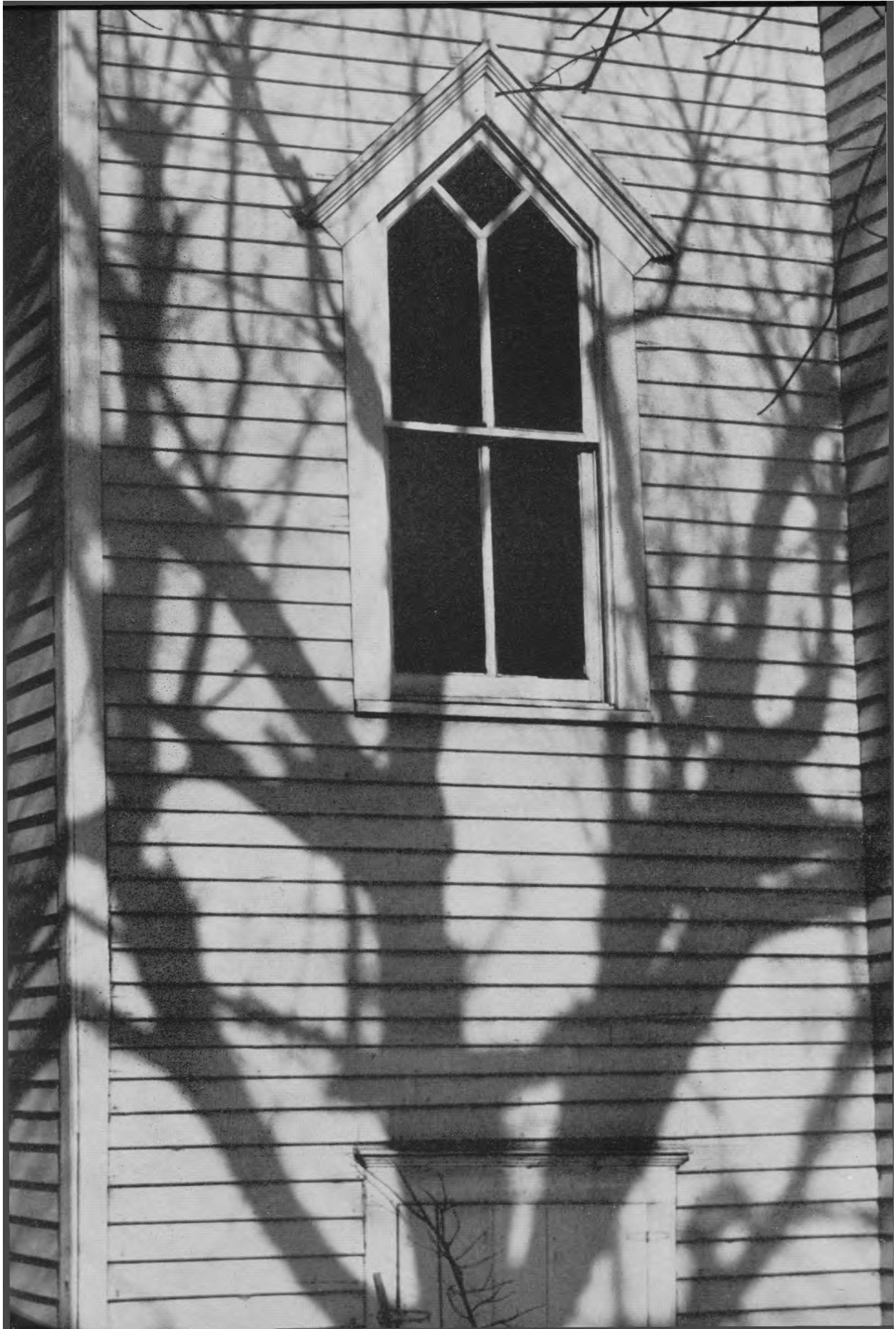
O MOTINA, DĖL MANO LAIMĖS TU  
Į UGNĮ PUOLANTI PLAŠTAKĖ,  
IR DIENA, IR TAMSIOJ NAKTY MANO ŠIRDY GYVA!  
TAU SIDABRINIAM RYTMETY, KAIP ŽYDINTI ALYVŲ KEKĖ,  
IR VAKARO TYLOJ MANOJI TREMTINIO MALDA.  
O MOTINA! PALIKUS SAUGOTI GIMTOSIOS ŽEMĖS SAUJOS,  
MAŽYČIO ŽIBURIO GIMTAJAM ŽIDINY.  
TU AMŽINAI GYVA MANAM LAŠELY KRAUJO,  
TU AMŽINAI GYVA MAŽYTEJE ŠIRDY.

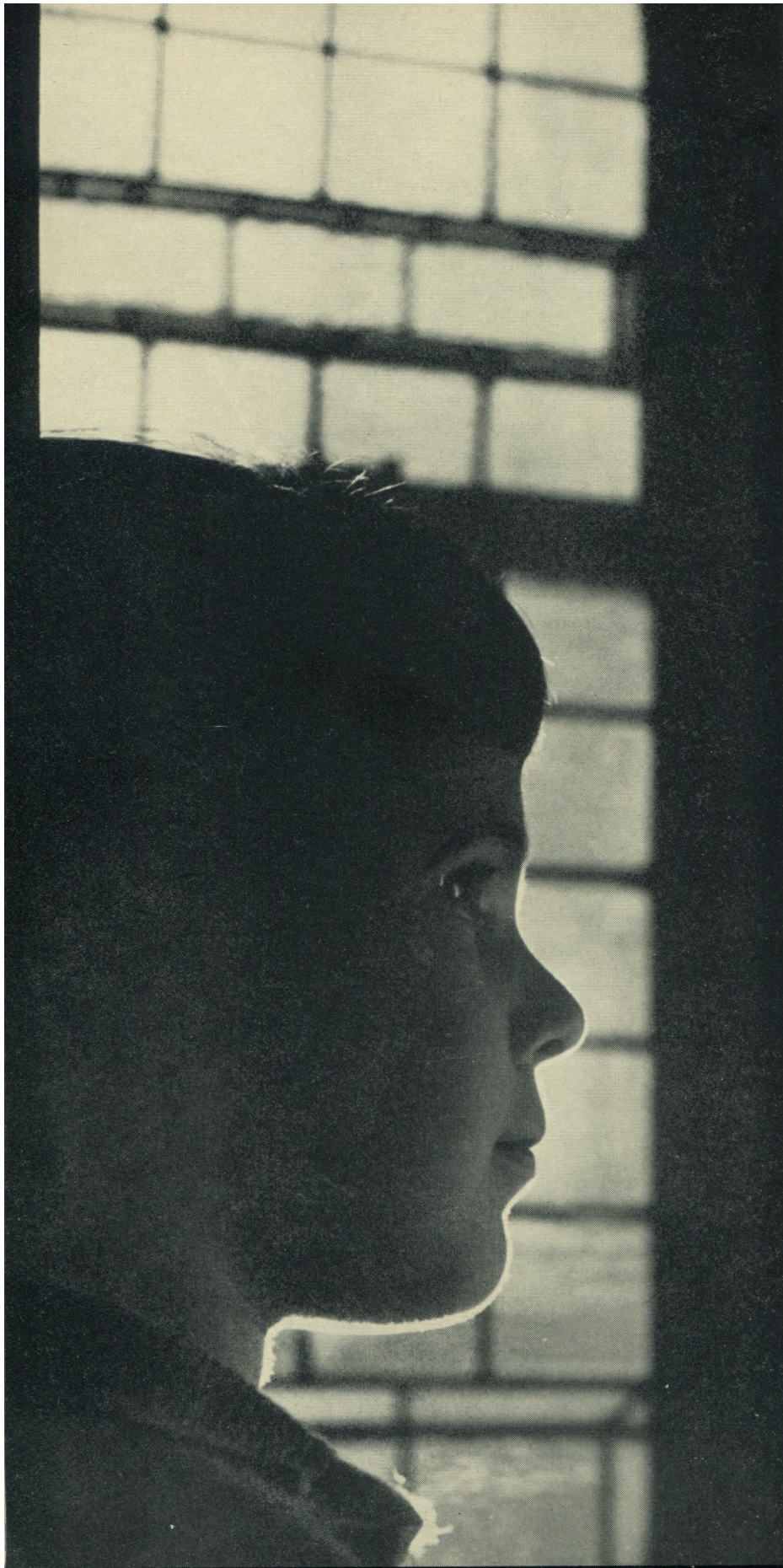
(P. Stelingis)



PAVASARIO SAULEI  
PRAŠVITUS,  
KIEKVIENAS TVARINYS  
SKELBIA  
TVĖRĖJO MEILĘ,  
GARBĘ IR GROŽĮ.







MOTINOS LAIMĖ,  
DŽIAUGSMAS,  
PASIDIDŽIAVIMAS.

*A. Kezio, S. J., nuotr.*

kuose ir vakarais abu gaubia artėjanti naktis... Daug kartų drauge buvoje, nutaria drauge būti visą gyvenimą. Tik tie jos tėvai vis dar nepritaria, stengiasi atkalbėti, rasti jai kitus draugus, kitas progas. Pripasakoja iš tikro gyvenimo daugybę nelaimingų mišrių vedybų pavyzdžių. O jai jau reikia apsispręsti. Jis šiais metais baigia studijas ir turi grįžti į savo kraštą, į savo tėvynę, pas savo tėvus. Ir ji turėtų važiuoti ten. Ji to lyg ir pribijo, lyg nenorėtų, bet juk Ewald yra jos visas pasaulis ir turtas.

...

Monika jau namie. Čia taip gera. Švelni motinos globa, tėvelio rimtis, sesučių išdykavimai bei klausinėjimai laikinai ją išblaško. Ji ir vėl čiauška paukšteliumi, sukinėjasi, skambina draugėms, eina šokti. Net ima galvoti, jog yra gera, kad Ewald ne čia, kad ji turi progos pabendrauti ir su kitais, o jie tokie įdomūs, intriguoją. Pagaliau net nuvažiuoja į organizacinius kursus, suruoštus gražiame paežerės kurorte. Ir keista — tie berniukai, kurie pirmiau atrodė tušti, dabar yra tokie svarūs, protaują, džentelmenai. O gal tik ji klysta, manydama, kad Ewald vienintelis. Gal jis ne jos išrinktasis, gal tik vieniša jaunystė draugo šaukia, gal tik žaliasis pavasaris skandina nerime ir verčia kažko ilgėtis?...

Ir ji jam rašo: "Ewald, aš dar nesu tikra savo jausmais. Mane pagavo pavasario vėjai. Tu dar palauk. Juk viskas dar turi subręsti, tas jausmas dar turi augti mūsų širdyse — juk ir pavasario saulė iškart neištraukia iš žemės daigų, jie išlenda pamažu, ir neužtenka vien spindulių, reikia laiko ir dar daug, daug ko... Reikia būti tikram, kad vėliau širdis nebūtų vieniša".

Tačiau vakare, kai viskas nutyla, vėl ateina ilgesys. Ji tada nueina prie

ežero ir visa būtybe jaučia jo artumo reikalingumą. Taip, rodos, būtų gera drauge su juo paėjėti keletą mylių paežere, pagaudyti akimis paskutinius saulėlydžius, gėstančius horizonte, pasigrožėti sidabro juosta, besitęsiančia į tolius ežero paviršiumi ir pajusti savo ranką jo šiltame delne. Ir vėl ji norėtų bėgti namo, sakyti tėvams, ką nusprendusi, prašyti jų sutikimo. O jei nesutiks? Bet juk ji jau suaugusi ir galinti daryti savo sprendimus. Tokios mintys kryžiuojasi jos galvoje ir neduoda ramybės.

Ir vėl ji galvoja: "Bet ar verta be tėvų palaimos? O jeigu gyvenimas laimės neatneš, tai jie graušis dabar, o aš vėliau. Juk ir Irena, jos gimnazijos suolo draugė, ištekėjusi už svetimtaučio, laimės nerado. Nors kitiems ji vaidina laimingą, išdidžiai laikydama, bet jai kartą prisipažino, kad nuskandinusi savo gyvenimą, ir dar svetimoje jūroje... O juk pirmiau juodu taip mylėjosi... Ne, ne, to nedarysiu. O gal pasiseks tėvus perkalbėti, įtikinti? O gal jie jau sutinka, kad nė vienas nekelia to klausimo, nieko nesiteirauja?"

Rytoj paskutinė jos diena namuose. Važiuos su mama pirkinėtis visokių pavasariškų rūbų. Gal tada, kai pavargusios nuo vaikščiojimo atsisės kur nors restorane išgerti kavos, ji kalbės, pasakos apie savo meilę... Mama turės suprasti — juk ir ji buvo jauna, ir ji mylėjo.

Diena išaušta skaisti, šilta, lyg tikra Dievo malonė. Monika su motina anksti išvažiuoja. Jos turi daug pirkti, rinktis, derinti. Monika tokia patenkinta savo būsimais pirkiniais, kad viską užmiršta ir tik pavasario drugeliu skraido, kalba apie madas, linijas, spalvas.

— Vaikeli, šiandien pirmasis mėnesio penktadienis. Užsukim pirmiausia į šv. Klaros bažnytelę, vėliau viską suspėsime, — pertraukia ją mama.

Šv. Klaros bažnytelė buvo jauki. Šalia jos — didelis vienuolynas, aukštos mūro sienos... Monika dar niekad ten nebuvo. Mama pasakoja, kad ten vyksta stebuklai. Ten sunešamas širdies skausmas ir prašymai. Ir motina ten nešanti susikaupusį savo širdyje skausmą ar džiaugsmą, kai jai atrodo, kad jos pačios aukų, prašymo ar padėkos neužtenka. Ji einanti ten, kad vienuolės savo maldomis padėtų. O ji tikinti maldos galia! Tai galėjusi aiškiai pajusti tomis baisiomis karo dienomis, kai vidury žiemos stovėjusi liepsnojančiose Dresdeno gatvėse, pilna baimės ir siaubo, vien tik maldoje skęsdama. Žmonės, kaip degančios žvakės, patys krisdavę mirti leduoton Elbėn arba čia pat sukniubdavę liepsnų jūroje. Tada net gatvių asfaltas degęs. Viskas sproge, griuvę, liepsnoję. Keliomis akimirkomis žuvę tūkstančiai žmonių. O ji išlikusi, tartum tik maldos sparnai ją būtų iškėlę virš to baisaus chaoso, kokio net žmogaus vaizduotė negalinti sukurti...

Koplytėlė tokia maža ir šviesi, tartum toji pavasario diena. Ryto spinduliai, perkirtę langų vitražus, ilsisi angelų sparnuose ir šventųjų rūbų klostėse. Virš altoriaus ištiestos Kristaus rankos, lyg kviečia visus — su našta ar be naštos — suklupti, pasitikėti, atskleisti savo širdies gelmes. Nors vienuolių nematyti, bet sklinda jų tylūs ir švelnūs maldos garsai. Jų namai ir visas gyvenimas, paslėptas už storų mūro sienų, pašvęstas maldai už save, už kitus, už visą pasaulį.

Motina meldžiasi. Atrodo, kad joje nieko daugiau nebeliko, tik ramybė ir susikaupimas. Ir Monikos lūpose bei

širdyje gimsta malda. Ji neskaito iš knygelės, nekalba rožančiaus — savi žodžiai ateina, sava kalba kuriasi, tikra, nuoširdi, prašanti. Ji pajunta, kaip gera melstis, išsakyti savo širdies jausmus, prašyti dangiškos malonės jaunystės klystkeliuose.

Sruvena laikas tyliai, tyliai. Aplinkui jau ramu, visi išėjo. Užgėso žvakės, nususuko saulės spinduliai, nuaidėjo išeinančiųjų žingsniai. Monikos širdyje užsidegė naujos liepsnelės, vašku sutirpo visi abejojimai. Jos žvilgsnis vis dar remiasi į Ištiestas Rankas, kurios laimina pakylančius, atleidžia prašantiems, atidaro duris besibeldžiantiems.

— Kristau, parodyk, kuriuo keliu žengti, — vieninteliai prašymo žodžiai kartojasi jos lūpose.

Išeina. Sodely Marijos statulėlė — Liurdo kopija. Jos ten sustoja. Rūpestingų rankų sutvarkyti krūmeliai kvėpuoja pavasario gyvybe, o nesustojanti vandens srovelė graškščiai vingiuojasi per akmenėlius ir griovelius. Melsvu apsiaustu Marija, spindinčių žvaigždžių apsupta, lyg žiūri, kaip dygsta jauni želmenėliai, sukasi dienų ratas, ir mąsto apie savo Sūnaus didžiąją Auką už žmones ir pasaulį.

Paskui jos lėtai pasuka į vienuolyno priėngį. Šaltas marmuras jas pasitinka, stovi nebylės kolonos, bet už jų — didelė gyvybė ir nemarios sielos, jungiančios žemę su dangum. Patraukia varpelio virvę. Ataidi jo dūžiai. Atsiveria durys. Niekas nieko neklaušia, nesako. Čia ateinama be įsakymų, be prievartos, vedant širdies skausmui ir ieškant kelio. Motina ima voka, deda į jį auką ir balton kortelėn rašo intencijas: už šeimos sveikatą, už močiutę Sibire, už brolių, kritusių žaliuojant girioj, ir už visus, tenai aušros belaukiančius. Jau tiesia ranką prie



langelio, kuriame matyti tik juodo vienuoliško rūbo dalis ir kukavinis rožančius.

— Mama, palauk, — staiga sako Monika, — leisk man pridėti dar vieną savo prašymą.

Ir ji raštu pakartoja tai, ką koplyčioje kalbėjo jos lūpos ir širdis. Ranka, vokas, juodas rūbas ir prie jo prisiglaudęs rožančius dingsta už langelio, užsidaro durys, ir mama su Monika grįžta prie kasdieninių rūpesčių.

\*\*\*

Monika jau vėl universitete. Vėl tos pačios artėjančios vasaros dienos, svaiginą ir šaukią gyvenimą, vėl tie patys viliojimai kužda į ausis ir širdį. Tačiau ji jau nebeima gyvenimo tokio, koks jis jai krenta tiesiai į rankas. Ji pradeda į jį kritiškai žiūrėti. Dažnai kertasi širdis ir protas, pinasi mintys apie ateitį. O kaip sunku atspėti ateities mįslę! Ji tokia nepasiekiamą, kaip ilgesio sparnai; nepermatoma, kaip jūrų dugno gylis ar nakties tamsa. Ją dengia granito neišlaužiami kalnai. Jaunystė tiesia kelius ateičiai, visam gyvenimui — laimei ar pražūčiai. Bet kaip juos tiesti, kad vėliau gyvenimas negrotų nutrūkusiomis smuiko stygomis ir nebarškėtų rudens vėjo klaikuojančių nudžiūvusio medžio šakomis?...

Ir Monika savęs neranda. Ji blaškosi neaiškumuose, laikiną užsimiršimą tesurasdama maldoje. Ji žino, kad dar daug slenksčių turės peržengti, žiemos pusnis perbristi, pavasario viliojimus suprasti ir juos atmesti, iki suras tikrąjį kelią. Dabar ji supranta, kad dar nepribrendusi vedyboms, dar reikia palaukti, kad jos jaunos dienos pilniau atsiskleistų.

Su Ewald susitinka dažnai. Kartais jis toks mielas, brangus, o kartais atrodo išsiblaškęs ir negalvojęs. O gal tik pavasaris jį veikia, gal kankina

mokslo rūpesčiai ir tėvynės ilgesys? Juodu pradeda retkarčiais susikirsti žodžiais ir pasiginčyti, kokius filmus žiūrėti, kaip praleisti vakarus. Nebenori Monika sėdėti ir žiūrėti ekrane lengvapėdiškų gyvenimo nuotykių, nebenori juoktis iš kvailumo, nors šalia sėdįs Ewald nerūpestingai kvatojasi. Jai labiau svarbu, kas dedasi toliau pasaulyje, kuo gyvena žmonija, o jam terūpi sportas ir kamuolys. Idė-



jos — pasenęs dalykas, jaunystei reikia tik vėjais pažaisti. Dabar Monikai pradeda kristalizuotis mintis, kad gal mama ir teisinga, jog vedyboms neužtenka pirmojo susižavėjimo ir pasipiršimo, bet reikia charakterio ir bendrų interesų. "Bet jis toks vyriškas, įdomus, ir merginos jį glostančiais žvilgsniais palydi", nutraukia ši mintis jos abejojimus.

\*\*\*

Artėja Motinos diena. Tą dieną pernai visa šeima Moniką aplankė, ji tikisi, kad ir šiais metais taip bus. Bet ateina Vidutės laiškas — mama sirginėja, neatvažiuos, tad gal ji galėtų bent porai dienų ištrukti...

Monika nuvažiuoja. Mamą randa lovoje. Ji tokia suvargusi, visoki šeimos rūpesčiai naikina jėgas. Daktaras patarė ilsėtis. Kai vakare visi sumigo,

Monika pasiliko viena su motina. Jie dvi aptarė įvairius kasdieninius darbus bei rūpesčius ir pagaliau priėjo prie gilesnių gyvenimo klausimų. Pasiilgimas ir nesimatymas jas sujungia. Jos taip viena kitai atviros ir nuoširdžios. Motina kalba apie savo jaunystę, tėviškę, studijų dienas. Iš jos žodžių matyti gyvenimo išmintis ir patyrimas. Ir keista, kad šiandien tie žodžiai jau randa atgarsį ir Monikos širdyje bei galvosenoj. Atrodo, kad dabar jie visai kitaip skamba negu pirmiau. Ji nori jų klausytis ir iš jų mokytis. Juk visų jaunystė eina tais pačiais žingsniais. Tik vieniems daugiau šešėlių, o kitiems — saulės spindulių. Vieniems reikia didelės kalvas perlipiti ir gilias prarajas peržengti, o kitiems — tik maži kupstai ir siauri grioveliai. Kai kas daug slidinėja leduotomis gyvenimo kalnų viršūnėmis, o kai kas ramiai žygiuoja plačiomis lygumomis. Taip, gyvenimas — tai mozaika, paties žmogaus ir likimo kuriama.

Naujoje šviesoje šiandien Monikai sušvinta ir motinos širdis. Jos meilė, rūpesčiai ir sielojimasis ja atsiverčia, kaip nauja, brangi knyga. Ir atrodo, kad ji jau išmoko tą knygą skaityti. Ji stebisi, kodėl iki šiol į tai tiek mažą dėmesio kreipė. Dabar ji supranta, kad mama — tai ne senos pažiūros, barimasis ir nesupratimas jaunųjų. O, ne, ne! Motina — tai gyvybė kūdikiui; ramstis, pagalba ir mokytoja vaikui; o jaunuolei — kelrodis, prieglobstis ir vyresnioji draugė, suprantanti, atleidžianti, pamokanti. Staiga ji pajunta, kokia laimė turėti mamą. Ji tokia brangi, brangi, už jos lieka visas pasaulis...

— O kas būtų, jei netekčiau jos dabar, kai ji man taip reikalinga? — švystelia jos mintyse.

— Kaip tu jautiesi, kaip sveikata, mama? — ir dabar jos balse tikrai

skamba nuoširdus klausimas, o ne tik iš įpratimo ir mandagumo, kaip seniau. Seniau jai nebuvo svarbu atsakymas, o dabar jo laukia, kaip savo pačios gyvybės sprendimo. Bet motina nesiskundžia, tik pasiguodžia, kad viskas bus gerai. Bet jeigu jai tektų išeiti iš šio pasaulio, tai norėtų, kad Monika, jos vyriausioji, užimtų jos vietą — lengvintų naštą tėveliui ir globotų sesutes.

— O kad aš jausčiau, lyg tėviškė, — sako ji, atidarydama mažą skrynelę, — čia yra saujelė žemės iš gimtinės. Padalink ją į penkias dalis. Manąją įdėk į karštą, o kitas jūs visi pasidalinkite. Ji — tėvynės žemė, lyg mūsų tautos kūno dalis, lyg mūsų pačių gyvybė. Išėjau be jos, bet sunkios buvo kojos ir neleido širdis. Žinojau, negalėsiu peržengti sienos. Grįžau, pasilenkiau ir beveik tiesiog iš po tavo mažų basų kojyčių paėmiau jos saują. Tu dar nesupratai mano mosto, ir nežinau, ką galvojo aplink stovį svetimi kareiviai, bet aš žinojau — parsinešiu ją atgal, o jei ne — žengsiu kartu su ja amžinybėn. Man bus lengviau, lyg ilsėčiausi mūsų palaukės kapinaitėse, kurias tiek daug kartų, iš atostogų grįžusi, tvarkiau, ravėjau. O kaip ji man brangi, sava, tėvų, protėvių žemė! Ji, rodos, šaukia mane, svetimųjų mindoma. Ir dažnai sapne aš keliauju per ją, keliauju, kur liko mano jaunystės dienos, subrendo vasara ir kur tu, mažas mano kūdiki, atėjai į mano gyvenimą. Niekas neatstos tos gimtos žemės. Šaukia ji mane, šauks vėliau ir tave, nes ten liko įmintos tavo pirmųjų kūdikio žingsnių pėdos, tavasis juokas nuaidėjo ir nudžiūvo ašaros vaiko dienose...

\*\*\*

Laikrodžio rodyklė jau seniai paliko dvyliką, ir naujos dienos valan-

dos prasidėjo. Motina pavargo, užsnūdo. Tačiau Monikai miegas dingo. Joje begalės minčių ir jos keičiasi, kaip spektro spalvos. Ji jaučia, kaip bręsta jos galvojimas, kaip viskas kristalizuojasi kitokiomis formomis, lyg naujos šviesos viską apšviestų, lyg padidinamieji stiklai atskirtų tikrąsias vertybes nuo netikrųjų.

Naktis nueina, ir rytas randa Moniką, vis tebemažtančią. Ji išeina į parką, pilną bundančio ryto spindėjimo. Jauni daigai kyla aukštyn, lapai sukasi saulėn, žemė pilna gaivios rasos. Ji sustoja prie upelio. Vanduo ramiai plaukia. Taip norisi jai paimti akmenėlį ir paleisti paviršium vandens, kaip kadaise ten. Mūšos pakrantėje, mažo vaiko rankele. Pasiima akmeniuką ir užsimoja, bet, pamačiusi iš vandens kylančius burbuliukus, nuleidžia ranką. Mat, ji pagalvoja, kad ten, vandenyje, žuvytė kvėpuoja. Jos gyvenimas tik vandeny, be vandens ji žūtų.

— Ne, nedrumsiu vandens, — mašto Monika. Ir staiga jai kyla mintis, kad ir ji, kaip žuvytė. Argi galėtų ji kvėpuoti nesavoj aplinkoj, nesavoj tautoj, ar nemerדתų ten, kaip toji žuvytė drumzliname vandenyje? Ar ją ten supras kiti, ar galės ji kitus suprasti?

Iškart pasunkėja jos galva ir širdis. Sėdasi ir užmiršta viską aplinkui. Jos mintyse ir jausmuose sprendžiasi gyvenimo mįslė. Svyruoja svarstyklės tai vienon, tai kiton pusėn, kol pamažu išsilygina.

— Tauta manoji, auginusi ir brandinusi mane, sakyk, ar aš nenusidedu tau? Tu nelaiminga, varguolė, o aš noriu bėgti nuo tavęs ir tarnauti svetimai! Noriu savo tyriausius jausmus reikšti svetima kalba, gal svetimai tautai ir naujas atžalas skelti, atsisa-

kyti savųjų. Aš priklausau savo gimtajai žemei. Ji mane augino. Ji brangi mano tėvams, bet ar bus brangi jam? Kai ji kelsis suvargusi, skurdi, ar jis norės ten savo gyvenimą kurti? Ne, jis jos šauksmo nesupras. Jis ir negali suprasti, jo vieta kitur.

Jau saulė kutena jos nugarą. Rytas pilnas juoko, pavasariško ir žavaus. Ji jau apsisprendusi. Skuba namo. Laikas sveikinti mamą, ruošti pusryčius ir skubėti bažnyčion.

Namuose — lyg didelė šventė. Visi jau sukilę, pasipuošę. Vidutė baigia lyginti savo išsiuvinėtą servietelę, Adutė vynioja savo piešinėlį. Tėvelis merkia gėles, ruošia pusryčius. Ir Monika turi nunėrusi mamai skarą, bet jos neliečia. Ji eina į motinos kambarį, lenkiasi prie lovos ir ištaria: "Mama!" Ašaros palydi tą brangų žodį, kuris jai šiandien taip gražiai skamba. Bet motina mato, kad tai ne sielvarto ašaros, džiaugsmas spindi jose ir kažkuo nekasdienišku banguoja jos jauna siela. Ji skaidri, nesudrumsta, aiški. Monika papurto galvą, lyg norėdama nuvyti paskutines abejones ir vėl bando kalbėti:

— Mama, matai, aš atėjau pas tavę tuščiomis rankomis motinos dieną. Tuščiomis — neatnešiau nieko. Tačiau aš turiu tau, mama, dovaną, išaugusią mano širdyje, ilgai, ilgai brandintą, ir ji tikra, ji išbandyta.

Ji klaupia prie motinos lovos, paima jos ištiestą ranką ir jau ramiai sako:

— Šiandien aš gražinu Ewald žiedą. Aš netekėsiu už jo. Aš jau viską apsvarsčiau ir esu tvirta. Aš negaliu palikti savo tautos ir nenoriu būti egoistė — atimti jam jojo tautą. O dvi tautos vienoje šeimoje netelpa. Gimtoji žemė atvėrė man akis ir jos šauksmo aidas nesiliauja skambėjęs many-



EISINGAI priežodžiai byloja, jog kas šalis – tai mada, kas asmuo – tai charakteris. Visiškai pagal šiuos priežodžius eina ir mūsų pasenusių bei senstelėjusių, o taip pat ir mūsiškio jaunimo gyvenimas šiuose kraštuose, Amerikoje ir Kanadoje.

Apie senesnius ner ko kalbėti – jie savo gyvenimo nepakeis, bet apie jaunimą, tą mūsų tautos žiedą, vis dėlto norisi pakalbėti. Koks bus dabartinis mūsų jaunimas, tokia ateityje bus ir mūsų tauta. Mes sielojamės kad ji būtų sveika ir savo dvasia, ir kūnu.

Čia pateiksime žiupsnelį minčių apie šiame kontinente taip madoje esantį jaunimo *perankstyvą* poravimą-

je. Juk aš palikuonė tų kenčiančiųjų ir kovojančiųjų. Aš turiu būti drauge su jais. Tauriausias savo širdies jausmus galima išreikšti tik gimtąja kalba. Atleisk, mama, kad aš taip brangiai pirkau savo pažinimą ir grįžimą atgal – tavo dideliu skausmu ir malda. Bet užtat dabar mano kelias jau bus visad tiesus ir mano tauta bus vienintelė mano gyvenimo darbuose bei rūpesčiuose.

Parymo kartu abidvi galvos. Motinos išsidraikę balti plaukai, lyg rugsėjo saulėje blizgą voratinkliai, susiglaudę su dukters garbanų juoduoju aksomu ir jos abi gyveno bendruoju džiaugsmu, bendra nuotaika, lyg vienos širdies plakimu.. Viena atgavo dukrą, o kita surado save.

si, vadinamą "going steady". Be abejo, daug kas bus matę moksleivius, traukiančius iš mokyklų į namus, besijuokiančius ir klegančius. Jie atrodo ramūs, linksmi, be jokių rūpesčių. Tai yra visai natūralu, visi jaunuoliai turėtų tokie būti. Deja, tokie yra ne visi. Toje didelėje moksleivijos masėje galima pastebėti porelių, diena iš dienos einančių drauge. Jie vienas kitą apsikabinę, susiglaudę, kažką lyg paslaptinai tarp savęs šnabždas. Jų veiduose šypsnių arba visiškai nėra, arba labai maža. Kodėl? Ogi dėl to, kad jie kažką "rimtai" svarsto, gal net kalba apie vedybas. Ir kaipgi kitaip – juk jau beveik laikas: vienas jų jau 15 metų, o kitas 16. Šioms porelėms priklausą jaunuoliai tikrai yra nelaimingi.

"Our Sunday Visitor" savaitrašty radau įdomių minčių apie tokius "going steady" jaunuolius. Tas mintis dėsto kun. Henry V. Sattler. Jomis čia ir pasinaudosime. Pradedama charakteringu epizodėliu. Penkiolikmetė dukrelė atbėga iš mokyklos uždususi į namus ir skuba mamai papasakoti "didelę naujieną":

– Mama, ar tai nėra tikrai žavu ir nuostabu! Marytė jau susirado nuolatinį kavalierių!

Bet motina, žinodama, kad toji Marytė dar tik 16 metelių bebaigianti, vietoje džiaugtis ir nustebti, ramiai atsakė:

– O, man jos labai gaila!

Toks motinos atsakymas mergaitę tiesiog pritrenkė. Jos veidelis ištūso, ir ji, labai nustebusi, paklausė:

— Bet, mama, dėl ko?

Motina, daug neaiškindama, tik tiek tepasakė:

— Ankstyvu susiporavimu vis kas nors esti nuskriaudžiamas, o nuskriaustųjų man visuomet labai gaila.

#### Štai keletas motyvų

Yra daug motyvų, kalbančių prieš ankstyvuosius susimylėjusius. Jaunuoliai ir jaunuolės, jaunystėje skyrę tik atsitiktinius pasimatymus, pasilinksminimuose pasišokę ir padainavę vis su kitais berniukais ir mergaitėmis, turi labai gražią galimybę pažinti jaunimą, pažinti įvairius charakterius, elgseną, įvairias žmonių vertybes ir neigiamybes. Šitoks pažinimas jaunam ir neprityrusiam yra būtinas. Be jo beveik neįmanoma gyventi šeimyniniame gyvenime.

O kokia nauda iš ankstyvojo "going steady"? Tai tik savo kūno, o ne dvasios išauginimas. Tai yra stabdis jaunuolio dvasiniam lavinimuisi, nes yra užkertamas kelias normaliai vystytis emocijoms, mintims ir širdies jausmams. Jaunuoliai, pradėję anksti tik su vienu draugauti, užsidaro tartum kalėjime, tartum kambaryje be langų, iš kurio nieko negali matyti. Taip elgdamiesi, jaunuoliai savo dvasią ištuština dar prieš jos pripildymą.

#### Ankstyvo draugavimosi priežastys

Jaunuolių pasiaiškinimai čia yra dažniausiai labai lėkšti ir neįtikina. Jie draugauja dėl to, kad jis ar ji labai patinka. Kiti sakosi norį sau užsitikrinti šokių partnerį. Šios priežastys, be abejo, yra labai paviršutiniškos ir savanaudiškos. Eikvoti labai brangų brendimo ir gyvenimui pasiruošimo laiką tik tam, kad užsitikrintum vakaruškoms partnerį, yra nerimta. Po tokio ankstyvo susidraugavimo daugiau

nieko nebelieka, kaip tik ankstyvos vedybos, visiškai joms nepasiruošus ir nepribrendus, visiškai nepažinus gyvenimo.

#### Ankstyvo draugavimosi pavojai

Du anksti susidraugavę jaunuoliai ne tik sutrukdo savo emocijų brendimą, bet yra nuolatiniame pavojuje nusidėti prieš skaistybę. Nors jaunuoliai ir stengtųsi tai užginčyti, nors kuri laiką jiems patiems atrodytų, kad tų pavojų jų draugystėje nėra, vis tiek pamažu lyg tampa vienas kito nuosavybe ir pradeda statyti įvairių reikalavimų. Jeigu vienas jų tik pasižiūri į kitą jaunuolį ar jaunuolę, jau tuoj kyla pavydas, išmetinėjimai, nesantaikos. Tokiu būdu jau ankstyvoje jaunystėje prasideda kančios gyvenimas, teturint 15 ar 16 metų.

Iš pavydo ir įtarinėjimų jie kartais prieina ir prie ryškesnių scenų. Juodu nutaria skirtis, bet tos skyrybos taip pat yra surištos su daugybe nepatirties pavojų. Žinoma, tokiais atvejais juodviem yra geriausia atsiskirti ir vienas kitą pamiršti, deja, tai yra ne taip lengva, nes to kartais neleidžia tam tikra jų savigarba. Juodu nenori "sužeisti" vienas kito širdies, nenori sulaužyti pažadų, kuriuos tiek kartų yra vienas kitam šnabždėję. Bet vis dėlto protingiausia čia būtų drąsiai eiti prie tos "aukos", nes geriau nutraukti anksčiau tokias komedijas, negu paskui suardyti visą savo gyvenimą.

Kaip jau buvo minėta, toks anksti pradėtas draugavimasis pristabdo emocijų ir protinių brendimą, jiems patiems to nežinant ir nesuprantant. Jie nebemato kito pasaulio, o tik savąjį, nebemato kitų jaunuolių, o tik vienas kitą. Jie neišsivysto subrendusiais individais, kurie galėtų sukurti pastovią

ir laimingą šeimą. Taip nesubrendę ir nepasiruošę, jie skuba prie altoriaus, nes kito kelio jau nebėra. O pasekmės dažniausiai būna šiurpios. Dažnai šiame krašte jaunuoliai sukuria šeimą, dar nebaigę aukštesniosios mokyklos, visai nepažinę gyvenimo. Dar beveik nepajutę jaunystės, jau turi tapti seniais. Atsiradus šeimai, prasideda dar didesnės tragedijos, nesusipratimai, kurių juodu, dar būdami beveik vaikai, nepajėgia pakelti ir suvaldyti. Kokia išvada? Skyrbybos!

Jeigu toks draugavimasis ir nesibaigia vedybomis, vis tiek dažnai ir vienam, ir kitam palieka kartais neatitaisomą žalą. Toks draugavimasis yra tiesiausias ir slidžiausias kelias į nuodėmes prieš skaistybę. Nors tokio amžiaus berniukas ar mergaitė nežino, kas yra tikroji meilė, bet jie vaizduojasi visa tai gerai žiną ir supranta. Romantinis entuziazmas juos įtaigoja, kad jau jie žino visas meilės paslaptis, o iš tikrųjų jie labai maža težino ir elgiasi taip, kaip diktuoja instinktas. Tas instinktas ne tik gyvulius, bet ir žmones lenkia vienumon. Štai motina, ne tik sąmoningas meilės, bet ir instinkto verčiama, spaudžia kūdikį prie krūtinės, nes jį reikia mylėti ir maitinti. Jaunieji stengiasi besimylėdami vienas kitą pabučiuoti, o bučiavimasis, kaip ir kiekvienas kūniškas susilietimas, yra kelias, kuris nevedusius veda į nuodėmę, o vedusius — į šventą meilę. Jaunuoliai, pakliuvę į tuos nuodėmės takelius, nė patys nepasijunta, kaip eina vis gilyn ir gilyn į didesnes nuodėmes.

"Going steady" mokiniai paprastai blogai mokosi, nes jų galvose pučia kitokie vėjai, mokslas jiems nerūpi. Jeigu kurį nors mokytoją paklausi, kurie mokiniai yra blogiausi, jis atsakys: "The love birds" (meilės paukščiukai).



JONAS ŪBA

## ŠEIMOS GYVENIMO VERPETUOSE

Tarp įvairių mūsų lietuviškas šeimas kamuojančių negerovių bus jau gerokai įleidęs šaknis piktasis "šeimos vėžys", kitais žodžiais tariant — šeimų suirimas ir naujų, nelegalių šeimų sudarymas. Šis be galo skaudus ir apgailėtinas reiškinys paskutinį dešimtmetį ne tik gerokai išsiplėtė, bet ir rodo palinkimą dar labiau plėstis. Dažnai kalbama, kad pagrindine priežastimi yra dabar mūsų gyvenamoji ap-

Tokie jaunuoliai yra ne tik blogi mokiniai, bet jie visai nenori mokytis. Dažnai nutraukia pradėtą mokslą ir ruošiasi vedyboms. Vėliau praleistos progos ko nors pasiekti labai gailisi, bet jau per vėlu. Veltui praleistieji metai vėliau smarkiai keršija, bet — kas praėjo, nebesugrąžinsi. Tad visiems mūsų jaunuoliams ir jaunuolėms reikėtų labai rimtai pagalvoti, ar apsi-moka per anksti tapti tais "besimylinčiais paukščiu-kais".

linkuma, kur skyrybos ir naujų šeimų sudarymas yra labai lengvas, todėl veda į didelę pagundą ir mūsų kai kurias šeimas tomis "lengvatomis" lengvabūdiškai pasinaudoti.

Tikrumoje, tatai tėra tik antraeilė šeimų irimą skatinanti priežastis. To didžiojo blogio šaknys glūdi kur kas giliau ir visai kitoje vietoje. Deja, ligšiol į tai veik niekas nekreipė didesnio dėmesio. Nuostabu, kad šeimos suirimo kaltė dažniausiai priskiriama moterims, kai tikroji pirminė kaltė turėtų būti skiriama vyrams.

Sakoma, kad moterys gyvenime labiau vadovaujasi jausmais, o vyrai protu. Ar tikrai taip yra, tuoj pamatysime. Šiaip jau kiekvienas žmogus, kokiais blogybei ištikus, visada linkęs kaltinti ką kitą, tik ne save pati. Tas pat vienodai yra tiek su vyrais, tiek su moterimis.

Tolimos Žemaitijos bažnytkaimio mergina prieš tėvų valią slaptai išteko už mylimo vaikiną. Susilaukė ir dukrelės. Bėgė nuo artėjančių bolševikų į Vokietiją, vyras savanoriu stojo į vokiečių kariuomenę kariauti prieš bolševikus ir palikęs ašarose paskendusią žmoną su mažu kūdikiu ant rankų, nei žodžio nemokančią vokiškai, pateko į frontą prieš Tito ginkluotą jėgą. Po Vokietijos kapituliacijos, du draugai, suradę jo žmoną pabėgėlių stovykloje, įtikinėjo ją, savo akimis matę, kaip jos vyras kautynėse žuvo. Jų parodymai buvo surašyti oficialiame akte. Žinoma, skaudžios ašaros, visų stovyklos gyventojų užuojauta ir... bent kelios gedulingos Mišios už vyro sielą. Po kelių savaičių į žuvusio karžygio našlės kambarėlį atėjo sužalotu veidu "žuvęs" vyras. Galima įsivaizduoti "našlės" išgyvenimus. Pasiūlė jam pavalgyti, išalkusiam iš kelionės, bet gyventi kartu ne-

priėmė. Nesutiko su juo gyventi vėliau ir Laisvuose Vakaruose. Ši moteris civiliniai susituokė su kitu vyru, kurio žmona ir duktė liko už Geležinės Uždangos. Jos tikrasis vyras kažkodėl visiškai nesirūpina savo dukra, kuri augina "naujas tėvelis". Kur to vyro protas, kas galėtų pasakyti?

Jauna, elegantiška mergina, kilusi iš padorios šeimos, savo grožiu daugelio vyrų akis traukė. Susibičiuliavo su vietiniu pasiturinčiu vaikiną. Pastarasis, kada tik lankėsi pas ją, visados atsiveždavo jai tai gėlių, tai saldinių, tai kokių kitų dovanų. Nepaprastai švelnus ir paslaugus jai buvo ir tuo pavergė jauną širdį. Tėvai priešinosi jų vedyboms, nes nors vaikas buvo katalikas, buvo kitos tautybės. Apsivedė slapta. Susilaukė ir kūdikio. Tačiau tasai vyrukas tuoj po vedybų visiškai nustojo domėtis savo gražuole žmona. Nebeliko jokių dovanų, jokio švelnumo. Jis tesidomėjo tik savo "privilegijomis": žūkle su draugais kur nors paežerėje ir savo automobiliu. Pinigų ištaigingam gyvenimui visiškai pakako, tad jaunai moteriai dirbti nereikėjo. Vaiką gal kiek ir per uoliai pradėjo globoti tos moters motina. Nuobodų vienai pasidarė, juo labiau, kad savaitgaliais vyro vistiek nebūdavo namie, nes jis vis žuvažaudavo su draugais. Pradėjo toji moteris išeidinėti į parengimus su savo broliu. Rodosi, kas čia tokio, juk su broliu, ar ne tiesa? Bet čia netrukus atsirado brolio draugas. Šeima netruko suirti. Moteris išsirūpino skyrybas. Susipažino dabar su kitu, vedusiu žmogum, poros vaikų tėvu. Išardė jo šeimą ir susituokė su juo civiliniai. Bet ir šių "vedybų", net pagal vietinius įstatymus, "teisėtumas" ginčijamas. Kurgi šioje istorijoje dalyvavusių vyrų protas ir, sakyčiau, sąžinė?

Atvažiavo į Ameriką šeima: vyras, žmona ir vaikas. Vyras neblogai uždirbo. Užtat gausūs "baliukai" su draugais. Išgėrusiems ir "marios iki kelių". Pasipainiojo toks našlys. Moteris tapo nėščia. Nėra kas daryti, reikėjo skirtis, apkaltinus vyrą žiaurumu (cruelty) ir paslepiant nelegalų nėštumą. Jei apie tą nėštumą teismas būtų žinojęs, vargu ar būtų pripažinęs jį vyrą kaltu. Čia ir vėl susidarė civiliniai "legali" šeima. Bet kur čia galima būtų rasti bent krislą to našlio sąžinės ir bent kiek tos nelaimingos moters tikrojo vyro išminties?

Dar Vokietijoje vienas šeimos vyras studijavo universitete, kurio bendrabutyje ir gyveno. Žmoną ir dukterį aplankydamas stovykloje tik savaitgaliais. Tiek žmoną, tiek dukrelelę tikrai nuoširdžiai mylėjo. Bet prie gražios jaunos moters prisitaikė viengungis, gerokai vyresnis žmogus, visuomenės veikėjas. Šeima suiro, ir moteris išsiterpino skyrybas vietoje vokiečių teisme, nors jos vyras ir priešinosi. Visi pagaliau suvažiavo į J.A.V. Vyras vis tiek stengėsi su žmona susitaikyti ir nors dėl vaiko drauge gyventi. Bet tasai viengungis jos "nepaleido", nors ir civiliniai jos nevedė. Toji moteris nuėjo "per kitas rankas", jos vyras civiliniai susituokė su kita tokia pat nelaiminga pasimetėle, o anas viengungis ir toliau skina laurus visuomenės veikloje. Kai jis mirs kada, spaudoje bus gražūs nekrologai. O moteris, kurios šeimą jisai išardė, dabar vadinama "raupsuotąja". Kur to viengungio atsakomybės jausmas, protas? Kodėl moteris kalta, o jis ne?

Tokių ir panašių istorijų juo toliau, juo daugiau atsiranda mūsų išievių visuomenėje. Čia kaip tik tenka pakaltinti labiau vyrus negu moteris, nors ir jų kaltės nemaža yra. Vyrai

pamiršta turėti žmonas ir vaikus ir savo laiką per daug skiria kitiems reikalams. Užtat praranda savo žmonas, kurioms ne vien vaikai, virtuvė ir vyro atnešami į namus pinigai reikalingi, bet ir mylintis vyras, švelnus draugas ir rūpestingas globėjas. Kiti vyrai negerbia savo artimo šeimos šventumo. Net visuomenėje turį neblogą vardą dažnai nepraleidžia "geros progos", tuo suardydami gražias šeimas. Kaltos, žinoma, ir moterys. Visų pirmiausia savo tėvų gyvenimišku prityrimu per mažai pasitikėdamos, išteka prieš jų valią, o paskui per vėlu gailėtis. Kitos nusivilia teisėtu vyru, užmiršta esančios ištekėjusios, vaikų motinos ir pradeda neatsargiai "žaisti ugnimi" su kitais vyrais, vesti juos į pagundą, nuslysdamos blogais keliais.

Daugiausia nukenčia vaikai. Iš teisėtose moterystės gimę vaikai, šeimai suirus, dažniausiai pasilieka pas motiną. Iš naujai sudarytos šeimos gimta kiti vaikai. Koks gi tiems mažutėliams pavyzdys? Ko galima bus iš jų reikalauti, kai jie užaugs? Kartais vaikai gaudžiu balseliu klausia motinos, kur mano tikras tėvelis, mama? Vis dėl to ir tokių motinų tikėjimas galutinai nežūsta. Jos siunčia savo vaikus į parapijines mokyklas, nes nori juos užauginti dorais žmonėmis. Ruošia juos ir Pirmajai Komunijai. Bet kai vaikai nedrąsiai paklausia mamytės, kodėl tu, mama, ir tasai "naujas tėvelis" neinate drauge su manim išpažinties ir Komunijos, motinos dažnai apsipila karčiomis ašaromis ir nebežino, ką nekaltam kūdikiui beatsakyti.

Nežinau nei vieno atsitikimo, kad neteisėtoje santuokoje gyvenanti moteris jaustųsi laiminga ir kartais savo draugei atvirumo valandoje nesiskųstų padariusi stambią klaidą, išsiskirdama su teisėtu vyru. Dažnai ir vy-



rams prabyla sąžinė. Nes juk "šeimos vėžys" nutraukia santykius su religija, nebeleidžia eiti sakramentų ir, griaudamas šeimas, ardo visuomenės natūralią santvarką. Kas blogiausia, šeimų irimas piktina ne tik visuomenę, bet ypatingai jaunimą ir mažamečius vaikus. O ar nėra pasakyta, kad, kas papiktina mažutėlius, tam verta užnerti ant kaklo girnų akmenį ir paskandinti jūros gelmėse? Deja, apie tai pamirštama, kai išgeriama daugiau negu reikia, kai pamirštamasis vedusio vyro ar ištekėjusios moters pareigos, kai nuosavas vyras ar nuosava žmona jau nusibodo, arba pasitaiko kokia "gera proga", kuria naudojamas tuojau pat, nieko nelaukiant nei nepagalvojant, kas bus toliau?

Jei daugiau būtų gerbiamas savo ir kitų šeimų šventumas, jei vyrai (vedę ir nevedę) žiūrėtų į ištekėjusią moterį kaip į neliečiamą asmenį ir nejaustų "didvyriškumo" išnaudoję pasitaikiusią moters silpnę, jei pačios ištekėjusios ir neištekėjusios moters labiau brangintų savo moterišką garbę, visados atsimintų esančios žmonos ir motinos, kurios privalo rūpintis ne vien savo vaikų pamaitinimu ar aprenkimu, bet ir padoriu auklėjimu bei jų sielos išganymu, šeimos vėžys turėtų išnykti. Kas iš to, kad nusikratoma nebemylimu vyru ar žmona, bet už trumpą, pilną sąžinės priekaištų gyvenimą neteisėtoje šeimoje prarandama amžinybė, pastatoma vaikų nekaltos sielos į neapsakomą pavojų ir netenkama pagarbos visuomenėje? O gyvenantiems neteisėtose šeimose ar neverta būtų susirūpinti gelbėtis, kol dar laikas, kol mirtis dar neužtrenkė durų į amžinybę? Juk Dievo Teismo nėra vienas neišvengsime. Ten gi, tarp mūsų skaitlingų didžiųjų ir mažų nuodėmių, tikrai bus priminta kadaise

duota, bet neištesėta, pačiam Dievui priesaika: "... ir neapleisiu tavęs iki mirties".

## VAIKO MALDA

EMILIJA PAKALNIŠKIENĖ

*Kas paleido kaip margą drugelį  
Žemės žieduos mane paskraidyti?  
Kas pasauly nežinomą kelią  
Man parodė? — Mamytė, mamytė!*

Tuos žodžius jau nekartą dainavo mūsų vaikučiai.

Ir tikrai, mamytė išneša savo "drugelį" į pasaulį ir jo klaidžiais keliais pirmuosius žingsnius žengti pamoko, iš jos lūpų vaikas pirmą kartą Dievo vardą išgirsta, taip pat iš jos jis sužino pačias pirmąsias religijos tiesas. Ne kas kitas, o tik motina išmoko vaiką ir melstis.

Šiose atsakingose savo pareigose jauna motina susiduria kartais su tokia padėtimi, kurią pavaizduoja šis pavyzdys.

Jonukas atsiklaupė vakariniams poterėliams. Kai visos įprastinės maldelės buvo jau atkalbėtos, jis pridėjo dar vieną — neišmoktą, o tiesiai iš širdies paimtą: "Prašau Tave, Dieve, duok man šimtą procentų rytoj per patikrinimą".

— Ko tu prašei? — tarė motina. — Koks patikrinimas bus rytoj?

— Raidžiavimo. Rytoj mes turime patikrinimą, o tėtė pasakė, kad jis duos man pusę dolerio, jei aš gausiu šimtą.

— Bet ar tu mokeisi?

— Ne. Yra apie šimtas žodžių. Mokyti būtų per daug. Dėl to aš ir paprašiau Dievą, — pasakė jis, patenkintas palįsdamas po antklode.

Motina tada griežtu balsu pasakė:

— Jonai, tuojau kelkis, užsivilk nak-  
tinį apsiaustą ir mokykis tuos žodžius.  
Aš pasiklausysiu. Kas tau į galvą atė-  
jo? Šok iš lovos! Greitai!

Po geros valandos Jonukas lipo at-  
gal į lovą.

— Bet tu nebepaprašei Dievą pa-  
dėti tau rytoj patikrinimo metu. Dabar,  
kai tu savo padarei, gali ir Jį papra-  
šyti.

— O, nebereikia, — pasakė Jonu-  
kas. — Kokia nauda bėra prašyti, jei-  
gu aš pats žinau?

Liūdnai skambas dialogas. Netei-  
singas buvo vaiko supratimas apie



maldą. Atrodo, kad ta motina per ma-  
žai buvo kreipusi dėmesio į savo vai-  
ko religinį auklėjimą.

O kaip mes? Ar pakankamai rūpi-  
namės tuo, kaip vystosi mūsų vaiko  
dvasinis ryšys su Dievu? Ar dažnai  
šnekame jam apie Jį? Ar rūpinamės,  
kad vaikas kiekviename savo žings-  
nyje Dievo pagalbos reikalingumą  
jaustų, lygiai kaip ir savo pastangų  
bei darbo vertę?

Vaikui turime išaiškinti, kad malda  
tik tada teturi vertės, kai pats esi pa-  
dareš viską, ką tuo reikalu padaryti  
galėjai, kad žmogaus pastangos ir  
darbas yra jo pasiruošimas gauti Die-  
vo pagalbą. Papasakokime jam, kad  
negali jis gerai atlikti rašomojo dar-  
bo, jei jam nesiruošė. Jis gali visą die-  
ną melstis, bet uždavinio neišspręs,  
jeigu nebus mokėsis. Tačiau, antra  
vertus, gali jis suklupti rašomajame  
net ir tada, kai bus jam gerai pasiruo-  
šęs. Visai prieš uždavinio galą gali  
užsikirsti, kokios smulkmenos nebeat-  
siminti. O galva jau bus išsikūlusi, pa-  
vargusi. Ir suktas dvejetas jau ims  
jam vaidentis. Bet jeigu jis tame ne-  
vilties momente kreipsis į Dievą su  
prašymu padėti, su nuoširdžiu prašy-  
mu ir su tikėjimu, kad Jis jam padės,  
jo nuotaika pakils, grįš pasitikėjimas  
savimi, ir jis baigs rašomąjį penketu-  
kui. Čia jam padės ir Dievas, ir jo pa-  
siruošimas.

Didelę klaidą darome, jei savo vai-  
ko religinį auklėjimą vien seselėms  
mokytojoms paliekame. Jokia mokyk-  
la negali duoti vaikui to, ką gali duoti  
jam motina. Tik nuo mūsų, mamytės,  
dabartinių pastangų priklausys, ar re-  
ligingu žmogumi į pasaulį išėjęs mūsų  
"drugelis" dvasinių vertybių žieduose  
skraidys, ar nuo Dievo nutolęs, patam-  
siuose paliktas, jis tik žemės keliais  
beslankios.



DALĖ KOKLYT Ė

#### A SUMMER TO REMEMBER

Rusiškas filmas, dabar rodomas Amerikoje, sužavės nemaža žiūrovų. Filmo herojum yra penkerių metų berniukas (Borya Barkhatov), kurio akimis ir matome kelis rusiško kaimo vaizdus, be abejo, nepamirštamus ir svarbius mažo vaiko gyvenime. Yra malonu stebėti, kaip puikiai filmo veikalo rašytojai sugebėjo suprasti ir išreikšti ne tik ryškesnius vaiko pergyvenimus, bet ir kasdieninius nuotykius.

Jau kelintą kartą rusiškame filme galima pajusti labai paprastų gyvenimo įvykių užčiuopimas ir įvertinimas. Sentimentalus tų dažnai neįvertinamų kasdienybių atvaizdavimas, duoda jiems šilimos, įdomumo ir net svarbos. Į juos dažnai reikia pažvelgti mažo vaiko akimis, kad galima būtų suprasti. Šiame filme kaip tik vartojamas tas būdas iškelti kai kuriuos opius, bet kasdieninius šeimyninius jausmus.

Filme ramus berniuko pasaulis subyra, kai našlė motina išteka už simpatiško kolchozo direktoriaus. Reikalavimas dalintis motinos meile su nepažįstamu, nors ir labai maloniu vyru, vaikui sukelia neapykantą ir pavydą svetimajam. Patėvio dovanotas dviratis įstengia pralaužti ber-

niuko pirmus nepasitikėjimo ledus. Vėliau bendrai praleista diena, tėvui betvarkant kolchoze reikalus, tiek sužavi vaiką, kad jis nutaria užaugęs tapti kolchozo direktorium "kaip ir jo tėvas". Čia pasididžiavimas jau nustelbia nepasitikėjimo jausmą.

Berniuko bendravimas su kitais kaimo vaikais, jų išdaigos ir rūpesčiai, vis stebint pro vaikiškų akių perspektyvą, yra spalvingesni ir įdomesni už suaugusiųjų rimtus ir daug ko nematančius žvilgsnius. Ypač dovanoto dviračio epizodas yra vertas dėmesio ir pagyrimo. Vaiko džiaugsmas ir pasididžiavimas savo tėvu prieš draugus čia puikiai pagautas ir kontrastiškai atvaizduotas dideliu liūdesiu ir jau visai nebedidvyriškom ašarom, dviratį praradus.

Berniukui grįžus iš miesto su nauju dviračiu, kaimo vaikai prievarta išsiprašo leidimo pasivažinėti, bevadindami jį pavyduoliu ir visokiais kitokiais būdais, vaikams taip gerai žinomais. Berniukas su ašarom akyse seka draugus, važinėjančius jo dviračiu. Didesnio berniuko pastebėtos jo ašaros išgelbsti dviratį iš besidžiaugiančių draugų, tačiau neilgam laikui. Pats didysis berniukas, pasiūlius jam dviratį už išgelbėjimą, sėda ant jo ir drąsiai pasileidžia tiesiai į skersai kelio pririštą ožką. Šioje vietoje techniškas filmo redagavimas yra tiesiog pasigėrėtinas. Čia jaučiama gyva dilema tarp ožkos ir tiesiai į ją atlekiančio dviračio su didvyriškai nusiteikusiu didžiuoju berniuku. Filmo aparatas šokinėja nuo berniuko į ožką, ryškiai artindamas į neišvengiamą katastrofą, kol galų gale paveikslas išnyksta tarp ožkos ragų ir baisaus mekenimo. Sulankstytos dviračio dalys sumetamos į namų priėngį pirma linksmo ir žaismingo, o dabar apsidraskiusio ir nuliūdusio draugų būrio.

Taip eina veiksmas po veiksmo, pergyvenimas po pergyvenimo, vienas už kitą jautresni ir įdomesni. Filmas tikrai malonus pažiūrėti ir pasidžiaugti mažojo Borya vaikiško pasaulio naivumu bei atvirumu.

## SATAN NEVER SLEEPS

Filmas pastatytas pagal Pearl Buck romaną, kuriame ji aprašo dviejų misijonierių gyvenimą Kinijoje, komunistam ją užėmus. Šiame filme tolima ir mums svetima Kinija smarkiai priartėja, atskleidama pažįstama komunistinio režimo terora. Filmas gal yra net propagandinis savo turiniu, nes jame ne tik atvirai rodomas raudonųjų žiaurumas, bet smarkiai pašiepiama ir jų ideologija. Ypatingai įdomus šio filmo aspektas – tai komunizmo tiesioginis susitikimas su krikščionybė ir jų atsistojimas į dvikovą už pasaulio valdymą.

Clifton Webb ir William Holden vaidina katalikų kunigus, kurie, komunistams užėmus jų misiją, nesutinka pasirašyti „prisipažinimo“, jog krikščionybė, kurią jie skelbė, yra melas. Senajam kunigui (Webb) ypač skaudu matyti, kaip jo vienas mėgiamas mokinys tampa pačiu aršiausiu režimo vedėju, kuris su dideliu malonumu iš koplyčios išplėšia altorių ir vietoj jo pakabina didžiuli Stalino paveikslą.

Labai daug gyvumo filmui priduoja France Nuyen, vaidinanti kintę mergaitę, labai įsimylėjusią jauną kunigą (Holden). Jai yra visai nesuprantama, kodėl katalikų kunigai negali vesti, ir ji su užsidegimu jį persekioja. Toks jos naivumas labai dažnai pastato jaunąjį kunigą į juokingą, o kartais ir nemalonią padėtį, ypač prieš senąjį jo kolegą. Šios scenos labai jautriai ir gražiai įmaišytos į šiaip jau žiaurų filmo turinį, švelnina bendrą jo vaizdą. Nelieta tik pilki ir nemalonūs pergyvenimų atsiminimai, nes parodyta, kad ir tarp jų galima rasti grožio ir gėrio, jeigu tik ieškosi. Parodoma, kad ne visi žmonės ir ne būtinai visada yra pikti. Čia žiaurusis vedėjas, nusivylęs komunistine tvarka, padeda kunigams ir mergaitei pabėgti į laisvąjį Hong Kong.

Jei filme nebūtų šiek tiek minties gilumo bei neblogai išpildytų humoristinių momentų, jis galėtų būti labai banalus

ties veiksmu, tiek pristatymu. Ypač gerai savo vaidmenį atlieka Clifton Webb, vaidindamas seną misijonierių, krikščionybės gynėją ir kankinį. Filmas būtų vertingas pamatyti tiems, kurie dar gerai nepažįsta komunistinio „rojaus“.

\*\*\*

ALĖ RŪTA

## ROME ADVENTURE

Filmas, kuriame neblogai vaidmenis atlieka Troy Donahue ir dvi gabios jaunuolės – Angie Dickinson ir Suzanne Pleshette, parodo įvairiais keliais meilės ieškančius jaunos žmones. Viena materialiai pasiturinti mergaitė (amerikietė) išvažiuoja į Romą, Italiją – tarytum kokiam eksperimentui: surasti ir pažinti, kas yra meilė. Iš pradžių tasai jos sumanymas – eksperimentas skamba nerimtai ir pavojingai, bet mergaitė besanti tik naivoka, tačiau dora, ir meilę ji suranda, gražią ir pastovią, nors per didelius vargus bei kančias. Filmas nėra iš pirmiausių, bet nenuobodus ir ne vulgarus. Yra gražių Italijos vaizdų.

## THROUGH A GLASS DARKLY

Švedų gamybos filmas. Direktorius – Ingmar Bergman, laimėjęs už filmus nemažai premijų. Vaidina tikrai keturi žmonės: Harriet Anderson – psichiškai sergančią mergaitę, Gunnar Bjornstrand – jos tėvą, kiti du aktoriai – mergaitės brolis ir jos vyras daktaras. Filmu turinys – 24 valandos jų gyvenimo vasarvietėje, vienoje izoliuotoje Baltijos jūros saloje. Šios paros eigoje sergančiosios sąmonė tai šviesėja beveik iki normalumo, tai vėl atkrinta į nenormalias vizijas arba į visišką realybės nuovokos praradimą. Pilna keistų simbolių Dievybei, laimei ir meilei suvokti. Pabrėžiama meilė, kuri turėtų būti absoliutus kito asmens supratimas ir jam atsidavimas bei pasiaukojimas, be jokių savanaudiškų išskaičiavimų. Kartais meilė vadinama pa-



ALĖ RŪTA

## VIDUDIENIO SODAI

Yra autorių, kurie tiek žinomi skaitytojui, kad nebereikia pristatymo; bet naudinga žinoti apie jų naujus leidinius. Jaunas ar senas lietuvis žino Vyte Nemunėlį ir Bernardą Brazdžionį; jo eiliuoti posmai skamba Tėvynėje ir tremty, guodžia suvargusią širdį Sibire, Australijos ar Brazilijos plotuose.

Naujausias Bernardo Brazdžionio poezijos leidinys yra **“Vidudienio Sodai”**, **“Aidų”** premijuotas, **“Lietuvių Dienų”** puikiai išleistas (su dail. Telesforo Va-

čia Dievybe. Turinys ir vienišos salos vaizdai melancholiški, bet labai gera vaidyba išlaiko žiūrovą ištisame susidomėjimo įtempime ir sukelia daugybę minčių. Filmas meniškasis ir tinkamas suaugusiems.

## KHOVANSCHINA

Rusų muzikalinis filmas, vaizduoja 17-to šimtmečio bajorų ir jų karių gyvenimą. Komunistai, žinoma, ir Čia praveda savo gudrią propagandą, akcentuodami liaudies priespaudą ir pajuokdami tikėjimą bei dvasiškumą. Minimas ir lietuvis bajoras iš Kauno apylinkės, kuriame “tekas

liaus aplanku), gaunamas adresu: “Lietuvių Dienos”, 4364 Sunset Blvd., Los Angeles 29, Calif.

Negalint šiose ribose kalbėti apie B. Brazdžionio kūrybą apilai, malonu bent trumpai peržvelgti **“Vidudienio Sodus”**, kurių poetinis turtas yra mums didelė dvasinė atgaiva ir lietuvių literatūros gajumo ženklas.

**“Vidudienio Soduose”** poetas vaikšto gyvenimo takais, mąsto, myli, kenčia, svajoja, kontempliuoja, ilgisi — ir visa tai skambiai apdainuoja. Poetas jau sulaukęs gyvenimo vidudienio, nors gilumoje gaivalingai jaunas, veržlus ir ieškąs, užtat jo dainos, mąstančios apie būti ir anapus būties, taip pat pilnos karšto gyvenimo sūkurio ir ateitin viltingai besiplėšiančių vaizdų.

**O po gruodo nualintos žemės ir vėlei pakyla**

**Ir žibuoklė, ir paukščio giesmė, irgi upės, išėję**

**Iš krantu, ir sodybos pas juodąjį šilą, 'Tartum sveikintu grįžtanti liepžiedžiais**

**kvepianti vėją.**

21 p., Gyvenimo Karuselė.

Pradžioje rinkinio poetas, nebesulaidamas kūrybinio antplūdžio, lyg ir atveria save, branguji poezijos turtą paskirdamas broliui, broliui lietuviui.

Gedimino kraujas”, minima Lietuva. Centrinė filmo figūra yra Galicijos kuni-gaikštis, kurio nuotykiškai ir meilės pina intriga. Filmą nuobodus ir sunkiai su-prantamas, nors dainavimas ir muzika — be priekaištų.

## A MAJORITY OF ONE

Žydės ir japono romansas, pabrėžiant rasių bei tautybių lygumą, kaimyniškumą ir draugiškumą virš visko. Paprasta, bet gražiai pinama intriga, humanistiniai jausmai. Filmą malonus žiūrėti ir tinkamas visiems, pradedant jaunuolio amžiumi.

**Ir iškėliau rankas aš i dangų –  
Pilnos rankos prikrito žvaigždžių!  
Ir jas jums dalinu, broliai brangūs, –  
Jums dainuoju, ką amžiuos girdžiu.**

Dainiaus Baladė.

Tada **“Vidudienio Sodus”** suskirsto skyriais, tarytum takais, kuriuose įslimi-  
na įvairios poetinės pėdos: Nemirtingoji,  
Pax Vobiscum, Dienos iš Dangaus, Kri-  
vūlė ir Aštuntasis Stebuklas.

B. Brazdžionis, būdamas mintimi ir  
forma modernus poetas, nepasiduoda  
madingam šių laikų egzistencialistiniam  
pesimizmui. Jo **“Vidudienio Sodai”**, nors  
su melancholijos šešėliais, ištiesai nušvie-  
čiami saulės.

**Aš su jumis keliauju, šviesios  
Ir tolimos, klajūnės žvaigždės danguje,  
Ir mano ryto kelias tiesias  
Nežinomybėn kaip vilties gija.**

**Ir niekad niekad toj kelionėj  
Nepabūgau, mirtie, tavęs,  
Ir po tavaisiais žingsniais kloniai  
Mane į amžių kalnus ves.**

15 p., Į Amžių Kalnus.

**Kai nieko čia neradęs, tu sustojai  
Ant tilto dingusiu svajonių praeity,  
Vargonais ošė bekraštiniai gojai,  
Ir upeliukai šoko kaip girti.**

**Nuo vėjo vasaros ir nuo žilvičiu  
Ir nuo lakštingalos nežemiškos dainos;  
Lelijų taurės – pilnos aukso bičių,  
Ir pumpurai – gyvybės amžinos...**

19 p., Akimirka.

Per visą knygą apščiai įsipynę įvai-  
rių šviesulingų poetiniu puošmenų, kaip:  
žvaigždės, saulės, džiaugsmo giesmė,  
spinduliai, saulėtekio varpai, šventų gel-  
mių versmė, kūdikio sapnai ir kt. Švie-  
siausi, tur būt, yra **“Pax Vobiscum”** sky-  
rius – religiniai, filosofiniai eilėraščiai.

**Ir Tu renki rytais sidabro rasą,  
Ir Tu ją vakaro takuos barstai,  
Ir Tu ilgam kely keleivi basą,**

**Tavin keliaujantįjį, sveikini karštai.  
Ir teka saulė tam, kuri pakėlei  
Iš ten, kur liko naktys ir šešėliai.**

40 p., Ištikimasis.

Rūsčiausi arba giliausios melancholij-  
jos yra **“Aštunto Stebuklo”** posmai, ku-  
riuose atsiliepia daugiau politinės, trem-  
ties ir mirties temos.

**Mes išvaduojame tautas, o tautos mus  
pavergia,**

**Mes atiduodam savąją už svetimas žemes.**

**Ar tu regi aštuntąjį stebuklą, žemės**

**vargo:**

**Numirę keliasi, o mirštam mes – gyvieji**

**– mes!**

**O mirštam – mes,**

**o mirštam – mes,**

**o tyliai mirštam mes...**

Jei tikrą poeziją sudaro trys pagrindi-  
niai elementai – muzikalumas, jausmas  
ir mintis, tai **“Vidudienio Sodai”**, jų har-  
moningas derinys, yra poezijos viršūnė, ir  
mums ją verta pažinti. Poetas Bernardas  
Brazdžionis, žinoma, tebekopia į didesnes  
viršūnes, ypač minties ir skambesio ke-  
liais.



## **MAIRONIO METAI — LIETUVIŲ KULTŪROS METAI**

PLB Valdyba 1962 metus paskelbė Maironio metais. Didžiojo mūsų poeto 100 metų sukaktis verta tokios garbės. Pritardami LB iniciatyvai, Lietuvių Rašytojų Draugijos vardu drįstame Maironio metus pavadinti lietuvių kultūros metais. Prie minėjimų iškilmingumo pridėkime dabarties gyvenimo turinį ir pareigas savajai kultūrai.

Maironis yra ne tik didelis poetas, bet ir tautos prisikėlimo vadas. Jis iškilmingai ir su giliu įsitikinimu skelbė kultūrinės kovos šūkius ir idėjas: "Paimsme arkla, knyga, lyra ir eisime Lietuvos keliu!"

Maironio metais visa jėga atsigrėškime veidu į lietuviškąją kultūrą: dėmesys lietuviškai knygai, dailininko paveikslui, lietuviui kompozitoriui. Mūsų parengimai ir pramogos šiais metais turėtų būti ypatingai kruopštūs, ne tuščiaviduriai. Ypatingas dėmesys jaunimui. Jo įaugimas į lietuvišką kultūrą tebūna mūsų visų gyvybinė pareiga.

LRD visur, kur tik galėdama, talkins Maironio pagerbimui ir kultūrinei veiklai. Tačiau LB, kaip visus lietuvius jungianti kultūrinė visuomeninė organizacija, turėtų stoti Maironio metų kultūrinės veiklos priekyje, derinti vietose kitų organizacijų iniciatyvą, planuoti kultūrinius šių metų darbus ir budėti, kad Maironio metai nepasiliktų tik eilinais, nieku neatžymėtais metais. LRD vardu prašome JAV LB Centro Valdybą įsteigti nuolatinę metinę lietuvių literatūros premiją.

LRD Valdyba: Pranas Naujokaitis, Algirdas Landsbergis, Paulius Jurkus, Kotryna Grigaitytė, Leonardas Žitkevičius.



LAIŠKAI LIETUVIAMS

*2345 West 56th Street*

*Chicago 36, Illinois*